

Rapport

Grensoverschrijdend gedrag in de handboogsport

Colofon

Uitgave

I&O Research
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

2022/304

Datum

juli 2022

Opdrachtgever

Nederlandse Handboog Bond
NOC*NSF

Auteurs

Jolijn Polet (I&O Research)
Anne van Bebbber (I&O Research)
Evi de Cock (Centerdata)
Erik van Haaren (NOC*NSF/ CVSN)
Miriam Reijnen (NOC*NSF/ CVSN)

Deze rapportage is tot stand gekomen door een samenwerking tussen I&O Research, Centerdata en NOC*NSF. I&O Research en Centerdata hebben het onderzoek uitgevoerd en de rapportage geschreven. NOC*NSF heeft vanuit het Centrum Veilige Sport Nederland op basis van de bevindingen uit het onderzoek beleidsaanbevelingen gedaan, die te lezen zijn in paragraaf 9.2.

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
Grensoverschrijdende ervaringen	5
Ernstscore van het GOG	6
Mogelijke daders	8
Kennis over eigen vereniging en informatievoorziening	9
1 Inleiding	10
1.1 Achtergrond	10
1.2 Leeswijzer	10
2 Onderzoeksmethode	11
2.1 Dataverzameling	11
2.2 Achtergrondkenmerken	12
3 Grensoverschrijdend gedrag	13
3.1 Inleiding	13
3.2 Prevalentie van grensoverschrijdend gedrag	13
3.3 Aard en frequentie van de prevalentie	17
3.4 Ernstscore index van de gebeurtenissen	20
4 Verdieping op emotioneel grensoverschrijdend gedrag	23
4.1 Perceptie op emotioneel grensoverschrijdend gedrag	23
4.2 De locatie van het EGG	23
4.3 Vertellen over het EGG	24
4.4 Eenmalig of vaker vergelijkbare ervaringen	26
5 Verdieping op lichamelijk grensoverschrijdend gedrag	28
5.1 Perceptie op lichamelijk grensoverschrijdend gedrag	28
5.2 De locatie van het LGG	28
5.3 Vertellen over het LGG	29
5.4 Eenmalig of vaker vergelijkbare ervaringen	30
6 Verdieping op seksueel grensoverschrijdend gedrag	31
6.1 Perceptie op seksueel grensoverschrijdend gedrag	31
6.2 De locatie van het SGG	32
6.3 Vertellen over het SGG	32
6.4 Eenmalig of vaker vergelijkbare gebeurtenissen	34
7 Informatie over mogelijke daders	35
7.1 Aantal daders	35
7.2 Geslacht en rol van de daders	36
7.3 Daderprofielen	38

8	Het tegengaan van grensoverschrijdend gedrag	40
8.1	Grensoverschrijdend gedrag op de vereniging	40
8.2	Bekend met de voorzieningen van de vereniging	41
8.3	Informatie over het tegengaan van grensoverschrijdend gedrag	42
8.4	Verwachtingen voor Handboogsport Nederland en eigen vereniging	42
9	Conclusie en aanbevelingen	44
9.1	Conclusie	44
9.2	Aanbevelingen	45
	Bijlage A.1 Begrippenlijst	47
	Bijlage A.2 Constructie weegfactor	48
	Bijlage A.3 Gebeurtenissen van grensoverschrijdend gedrag	49
	Bijlage A.4 Ernstscore Index	51

Samenvatting

In opdracht van de Nederlandse Handboog Bond (NHB) en NOC*NSF voerden I&O Research en Centerdata een onderzoek uit naar grensoverschrijdend gedrag in de handboogsport. Het doel van dit onderzoek is om meer inzicht te geven in de prevalentie van en ervaring met grensoverschrijdend gedrag in de handboogsport in de afgelopen vijf jaar. De data zijn verzameld van 27 januari tot en met 21 februari 2022 door middel van een online vragenlijst onder de leden van de NHB. Er hebben in totaal 2.070 leden deelgenomen aan het onderzoek. De NHB telt in totaal 7.067 leden van 16 jaar en ouder.

In dit onderzoek wordt onderscheid gemaakt tussen drie vormen van grensoverschrijdend gedrag (GOG):

- Emotioneel grensoverschrijdend gedrag (EGG), bijvoorbeeld vernederd worden, gepest worden, het beschadigen van spullen;
- Lichamelijk grensoverschrijdend gedrag (LGG), bijvoorbeeld geduwd worden, geslagen worden, bij de keel gegrepen worden;
- Seksueel grensoverschrijdend gedrag (SGG), bijvoorbeeld begluurd worden, pornografische afbeeldingen te zien krijgen, aangeraakt worden met een seksuele connotatie.

De resultaten zijn gewogen naar leeftijd en geslacht, en derhalve naar deze kenmerken representatief voor alle leden van de NHB.

Alle gebruikte percentages in deze rapportage worden gewogen weergegeven; de aantallen respondenten worden ongewogen weergegeven. Bij het lezen van de aantallen en percentages van de verschillende tabellen in deze rapportage dient hiermee rekening te worden gehouden.

Grensoverschrijdende ervaringen

De helft van de leden heeft de afgelopen vijf jaar minimaal één vorm van GOG meegemaakt. Van de leden heeft 47 procent emotioneel GOG meegemaakt, 4 procent lichamelijk GOG, en 18 procent seksueel GOG. Twee procent heeft van elk van deze vormen één grensoverschrijdende gebeurtenis meegemaakt.

Niet alle ervaringen met GOG maken ook indruk. In totaal heeft 18 procent van de leden minstens één vorm van GOG meegemaakt die indruk op hen maakte. Ervaringen die indruk maakten komen het meeste voor bij EGG. In totaal maakte 16 procent een EGG-ervaring mee die indruk maakte, 1 procent een LGG-ervaringen en 5 procent een SGG-ervaring.

Prevalentie grensoverschrijdend gedrag (GOG)				
Type GOG meegemaakt	Minimaal één gebeurtenis meegemaakt ¹		Minimaal één gebeurtenis meegemaakt die indruk heeft gemaakt ²	
	Aantal	%	Aantal	%
Emotioneel GOG meegemaakt	967	47	343	16
Lichamelijk GOG meegemaakt	74	4	24	1
Seksueel GOG meegemaakt	381	18	118	5
Alle drie de types GOG meegemaakt	43	2	9	0
Minimaal 1 type GOG meegemaakt	1.038	51	369	18
Geen enkele GOG meegemaakt	1.032	49	1.701	82

Emotionele grensoverschrijding

Van de 2.070 respondenten hebben er 967 minstens één EGG-ervaring meegemaakt; dat is 47 procent van de leden. In 343 gevallen (16%) gaat het om minstens één EGG-ervaring die (een beetje) indruk maakte. De EGG gedragingen die het vaakst voorkomen zijn geplaagd worden, kritiek op de sportieve prestaties en genegeerd worden.

Lichamelijke grensoverschrijding

Van de 2.070 respondenten hebben er 74 minstens één LGG-ervaring meegemaakt; dat is 4 procent van de leden. In 24 gevallen (1%) gaat het om minstens één LGG-ervaring die (een beetje) indruk maakte.

Seksuele grensoverschrijding

Van de 2.070 respondenten hebben er 381 minstens één SGG-ervaring meegemaakt; dat komt neer op 18 procent. In 118 gevallen (5%) gaat het om minstens één SGG-ervaring die (een beetje) indruk maakte. De SGG gedragingen die het vaakst voorkomen zijn dat iemand te dichtbij kwam staan en dat er seksistische grappen werden gemaakt over de respondent.

Ernstscore van het GOG

Grensoverschrijdend gedrag is een brede definitie. Om binnen deze definitie meer onderscheid te kunnen maken is het gedrag in de onderzoeksresultaten ingedeeld naar verschillende ernstcategorieën. Op basis van de frequentie van gebeurtenissen, mate van indruk en het oordeel van de NOC*NSF-experts zijn drie ernstniveaus opgesteld: Mild, Matig en Ernstig.

Het aandeel ernstige gebeurtenissen is het hoogst bij EGG. Echter, dat is een logisch gevolg van het feit dat er meer EGG plaatsvindt dan LGG of SGG. Wanneer leden die geen GOG hebben meegemaakt uit de analyse worden gelaten, is het aandeel ernstige gebeurtenissen hoger bij LGG en SGG, dan bij EGG. Respectievelijk 57 procent, 38 procent en 29 procent. De aantallen waarop deze percentages zijn gebaseerd zijn wel klein.

¹ Minimaal één gebeurtenis van EGG, LGG of SGG meegemaakt.

² Respondenten zijn gevraagd welke gerapporteerde gebeurtenissen indruk hebben gemaakt.

Tabel 0.1 Percentage en aantallen minimaal één gebeurtenis per type GOG naar ernstscore (N=2.070)

	Emotioneel		Lichamelijk		Seksueel	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Mild	613	64	30	43	206	54
Matig	68	7	0	-	29	8
Ernstig	286	29	44	57	146	38

Verdieping op de ervaring met grensoverschrijdend gedrag

De verdiepende vragen over de GOG-ervaringen zijn per vorm van GOG gesteld aan leden die minstens één keer EGG, LGG en/of SGG meemaakten en op wie dit (een beetje) indruk maakte. Leden die meer dan één ervaring hadden is gevraagd om de gebeurtenis in gedachten te nemen die de meeste indruk op hen maakte bij het invullen van de verdiepende vragen.

Perceptie van eigen ervaring

Leden zelf geven in ongeveer 30 procent van de gevallen aan dat ze het GOG dat ze meemaakten zelf toen niet als grensoverschrijdend hebben ervaren, en dit nu nog steeds niet zo zien. Een vrijwel even groot deel geeft aan dat ze het toen en nu juist wel als grensoverschrijdend hebben ervaren en dat nog steeds zo zien. Dit geldt voor EGG en SGG.

Locatie

Alle vormen van GOG komen het meest voor op het sportterrein. Bij EGG- en SGG-ervaringen zijn een openbare ruimte en online daarna de meest voorkomende locaties.

Vertellen over de ervaring

In de meeste gevallen is er meteen en/of achteraf aan iemand verteld over de ervaring met GOG. Bij een ervaring met EGG vertelt 75 procent over de ervaring, bij SGG is dat 57 procent. Bij LGG vertelden 23 van de 24 respondenten over de ervaring.

In de meeste gevallen wordt over de ervaring verteld aan een teamgenoot of medesporter, aan iemand in de naaste familie (bijvoorbeeld de partner, vader, moeder, broer of zus), of aan iemand anders in de naaste omgeving (bijvoorbeeld een vriend, vriendin of collega). Ook iemand anders op de vereniging, zoals een coach of trainer is regelmatig in vertrouwen genomen. In 11 procent van de gevallen met EGG, en 17 procent van de SGG-gevallen wordt er met de vertrouwenspersoon van de vereniging gepraat.

Bijna alle leden die over hun GOG-ervaring hebben gepraat geven aan dat het delen van hun ervaring heeft geholpen; bij EGG geeft 62 procent dit aan, bij SGG 64 procent. Bij de ervaringen met LGG geven negen van de zeventien respondenten die LGG meemaakten en daarover vertelden, aan dat het heeft geholpen.

Redenen daarvoor waren bijvoorbeeld: omdat het opluchtte, ze steun ontvingen en er actie ondernomen werd om het gedrag te stoppen. Wanneer het vertellen niet hielp, kwam dat in de meeste gevallen doordat er niks mee gedaan werd door degene aan wie het wordt verteld of omdat het GOG daardoor niet veranderde.

Eenmalig of vaker vergelijkbare gebeurtenissen

In iets minder dan de helft van de gevallen waarin een lid EGG meemaakte gaat het om een eenmalige gebeurtenis. In 36 procent van de gevallen gaat het om een ervaring die vaker dan 2 tot 5 keer voorkomt. Ook bij LGG gaat het in de meeste gevallen om een ervaring die 2 tot 5 keer voorkomt. De aantallen zijn hier wel erg klein. Bij SGG gaat het relatief vaak om 2 tot 5 gebeurtenissen. In 15 procent van de gevallen SGG komt een vergelijkbare gebeurtenis zelfs vaker dan 10 keer voor.

Tabel 0.2 Percentage en aantallen 'Zijn vergelijkbare gebeurtenissen vaker voorgekomen?'

	EGG		LGG*	SGG	
	Aantal	Percentage	Aantal	Aantal	Percentage
Nee, het was één keer	156	48%	7	39	35%
Ja, 2 tot 5 keer	121	36%	12	43	37%
Ja, 6 tot 10 keer	25	8%	3	15	13%
Ja, vaker dan 10 keer	29	9%	2	17	15%
Totaal	331	100%	24	114	100%

*Bij LGG-ervaringen zijn de aantallen te klein om percentages te kunnen weergeven.

Wanneer het GOG vaker dan één keer is voorgekomen is leden gevraagd of vergelijkbare gebeurtenissen nog steeds plaatsvinden. Bij EGG-ervaringen was dit bij twee derde niet het geval. Bij LGG-ervaringen komt bij 12 van de 17 respondenten vergelijkbaar gedrag niet meer voor, bij de overige 5 nog wel. Bij 70 procent van de SGG-ervaringen komt vergelijkbaar gedrag niet meer voor, bij 30 procent vindt het gedrag nog steeds plaats.

Bij EGG- en SGG-ervaringen stopte het gedrag in de meeste gevallen, omdat degene die het gedrag vertoonde daar zelf mee stopte. Ook zorgt degene die het overkomt er vaak voor dat hij of zij niet meer in de buurt komt, bijvoorbeeld door van team of club te wisselen.

In veel gevallen zijn er geen gevolgen voor degene die het GOG vertoonde. Bij EGG-ervaringen waren er geen gevolgen voor de dader in 74 procent van de gevallen, bij SGG-ervaringen in bijna driekwart van de gevallen.

Mogelijke daders

Er is gekeken naar de rol en het geslacht van de personen die mogelijk betrokken waren bij de grensoverschrijdende gebeurtenissen. Ze worden 'mogelijke daders' genoemd. In veruit de meeste ervaringen met GOG is er één mogelijke dader verantwoordelijk. Dit geldt voor alle drie de vormen. Voor EGG-ervaringen gaat het om één dader in 55 procent van de gevallen, en twee daders in 21 procent van de gevallen. Voor LGG geldt dat er te weinig ervaringen zijn om betrouwbare uitspraken over te doen, maar in 15 van de 23 gevallen gaat het om 1 dader. Bij SGG-ervaringen geldt dat het in 76 procent van de gevallen om één dader gaat, en in 15 procent om twee daders.

In de meeste gevallen is de mogelijke dader een man. Bij de SGG-ervaringen komt dit het vaakst voor met 84 procent (EGG: 69 procent; LGG: 21 van de 23 ervaringen). Wanneer wordt gekeken naar de rol van de dader gaat het voor alle drie de vormen het vaakst om een sportende teamgenoot, een andere sporter uit de eigen of een andere club, of een coach of trainer. Ook een andere volwassene in de sportclub wordt vaak genoemd.

Kennis over eigen vereniging en informatievoorziening

Veruit de meeste leden schatten in dat GOG niet voorkomt op hun vereniging; 84 procent geeft dat aan. Vrouwen denken vaker dan mannen dat het (misschien) voorkomt.

Sommige handboogverenigingen hebben een vertrouwenscontactpersoon. Wanneer aanwezig binnen een vereniging is de vertrouwenscontactpersoon het eerste aanspreekpunt voor iedereen die een vraag heeft over of te maken heeft met GOG. Iets meer dan een op de drie leden (37%) weet dat hun vereniging een vertrouwenscontactpersoon heeft, de rest weet dat niet.

Veel leden weten niet of niet precies waar ze op hun vereniging terecht kunnen voor hulp en ondersteuning na het meemaken van GOG. Slechts 33 procent geeft aan precies te weten waar ze meer informatie kunnen vinden na een ervaring met GOG, 42 procent weet precies waar ze een melding kunnen maken van een GOG ervaring, en 36 procent weet precies waar ze hulp kunnen krijgen na een ervaring met GOG.

Zevenenzeventig procent van de leden geeft aan dat ze geen informatie (denken te) krijgen vanuit de NHB of hun vereniging over het tegengaan van GOG. Leden hebben voor de NHB vrijwel dezelfde verwachtingen omtrent het tegengaan van grensoverschrijdend gedrag als voor de eigen vereniging. Leden verwachten vooral informatie te krijgen over GOG via de website of via de mail of nieuwsbrief.

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

Grensoverschrijdend gedrag komt overal voor. Grensoverschrijdend gedrag betekent dat iemand bewust of onbewust over de grenzen van een ander gaat. Afhankelijk van het gedrag kan het ervaren ervan grote gevolgen hebben voor degene die het overkomt. Dit onderzoek richt zich op het beter in beeld brengen van de prevalentie van grensoverschrijdend gedrag in de handboogsport.

Grensoverschrijdend gedrag kan een subjectieve beleving zijn: wat de een als grensoverschrijdend gedrag ervaart, wordt misschien door een ander niet zo ervaren. Daarom is er in dit onderzoek niet alleen gekeken naar wat mensen hebben meegemaakt, maar ook of wat ze meemaakten indruk heeft gemaakt. Op deze manier wordt een zo compleet mogelijk beeld gegeven van enerzijds absolute aantallen van grensoverschrijdend gedrag en anderzijds ervaringen met grensoverschrijdend gedrag.

Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van de Nederlandse Handboog Bond (NHB) en NOC*NSF, en is gezamenlijk uitgevoerd door Centerdata en I&O Research. Het huidige onderzoek is gebaseerd op het onderzoek: *'Grensoverschrijdend gedrag in de Nederlandse sport: Prevalentieonderzoek gebaseerd op jeugdervaringen'* uitgevoerd in 2020³.

Doel van het onderzoek

De NHB en NOC*NSF willen graag inzicht krijgen in grensoverschrijdend gedrag in de handboogsport. Ze zijn met name geïnteresseerd in: wat voor gedragingen (vaker) voorkomen, hoeveel leden ermee te maken hebben, wie degenen zijn die het grensoverschrijdende gedrag vertonen. Ook krijgen ze graag meer inzicht in hoeverre leden bekend zijn met wat er door de bond en sportclubs wordt gedaan om grensoverschrijdend gedrag tegen te gaan. Het doel van het onderzoek is dan ook om inzicht te geven in het ervaren grensoverschrijdend gedrag onder leden van de NHB. De uitkomsten van dit onderzoek gebruiken de NHB en NOC*NSF om waar nodig het beleid aan te passen en grensoverschrijdend gedrag in hun sport tegen te gaan.

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 van dit rapport wordt ingegaan op de onderzoeksmethode gebruikt in dit onderzoek. Hier wordt beschreven op welke wijze de data verzameld zijn, ook worden hierin de achtergrondkenmerken van de respondenten uiteengezet. Hoofdstuk 3 gaat in op de prevalentie en ernst van grensoverschrijdend gedrag in de handboogsport. In hoofdstuk 4, 5 en 6 wordt dieper ingegaan op respectievelijk de emotionele, lichamelijke en seksuele grensoverschrijdende ervaringen. In hoofdstuk 7 wordt aandacht besteed aan degene die het grensoverschrijdend gedrag vertoont. Hoofdstuk 8 gaat in op in hoeverre leden kennis hebben van wat er vanuit de clubs en de NHB gedaan wordt om grensoverschrijdend gedrag tegen te gaan. Het rapport sluit af met conclusies en aanbevelingen.

³https://nocnsf.nl/media/3754/prevalentie-grens-overschrijdend-gedrag-in-de-nederlandse-sport_definitief_v20.pdf

2 Onderzoeksmethode

De data zijn verzameld door middel van een online vragenlijst. Alle leden van 16 jaar en ouder van de NHB hebben via een e-mail een uitnodiging ontvangen om deel te nemen aan het huidige onderzoek. Het betreft een retrospectief onderzoek: respondenten zijn bevraagd over ervaringen van de afgelopen vijf jaar.

2.1 Dataverzameling

Vragenlijst

De vragenlijst is gebaseerd op de cognitief geteste vragenlijst uit het prevalentieonderzoek 2020¹. Cognitief testen verhoogt de validiteit van het meetinstrument⁴. Aan de vragenlijst uit het onderzoek van 2020 zijn enkele aanpassingen gedaan, zodat deze aansluit bij het doel van het huidige onderzoek. Hierdoor zijn de resultaten niet een-op-een te vergelijken met de uitkomsten uit het prevalentieonderzoek 2020. Bij het aanpassen van de vragenlijst zijn – naast de onderzoekers van I&O Research en Centerdata – ook medewerkers van de NHB en het NOC*NSF betrokken.

De vragenlijst is opgebouwd uit zes onderdelen. Allereerst zijn er enkele achtergrondgegevens uitgevraagd. Daarna zijn er achtereenvolgens vragen gesteld over grensoverschrijdende ervaringen in de afgelopen vijf jaar op emotioneel, lichamelijk en seksueel gebied. Vervolgens zijn er vragen gesteld over de persoon/personen die betrokken waren bij de grensoverschrijdende ervaringen. De vragenlijst sluit af met vragen over wat er door clubs en de NHB gedaan wordt om grensoverschrijdend gedrag te voorkomen.

Werving

De data zijn verzameld in de periode van 27 januari tot en met 21 februari 2022. Alle leden (16+) van de NHB hebben een e-mail ontvangen met een uitnodiging tot deelname aan het onderzoek; er zijn ook twee herinneringsmails verstuurd. Deze e-mails bevatten achtergrondinformatie over het onderzoek en een link naar de online vragenlijst. Er is gebruik gemaakt van een persoonlijke link naar de vragenlijst. Hierdoor konden deelnemers de vragenlijst tussentijds onderbreken en later weer verder gaan waar ze gebleven waren. Ook was het hierdoor mogelijk om gericht herinneringsmails te sturen naar leden die nog niet, of nog niet volledig meegedaan hadden aan het onderzoek. Verder heeft de NHB via haar website, nieuwsbrief en sociale media aandacht gevraagd voor het onderzoek.

Om deel te kunnen nemen moesten leden aan de volgende inclusiecriteria voldoen: ouder zijn dan 16 jaar, toestemming geven voor deelname, de vragenlijst volledig invullen.

Respons

Er zijn 7.067 leden van de NHB benaderd om deel te nemen aan het huidige onderzoek. In totaal hebben 2.514 leden de link naar de vragenlijst geopend, 2.070 leden hebben de vragenlijst volledig ingevuld en voldoen aan de inclusiecriteria: een responspercentage van 29 procent. Het voltooiingspercentage is 82 procent, hetgeen inhoudt dat 82 procent van de respondenten die aan de vragenlijst begonnen zijn, deze volledig hebben afgerond.

⁴ <https://ou-books.gitlab.io/openmens/validiteit-van-meetinstrumenten.html>

Analyses en weging

De data-analyses zijn uitgevoerd in IBM SPSS Statistics versie 28.0.1.0.

De steekproef is gewogen op een combinatie van leeftijd en geslacht, zodat de uitkomsten op deze kenmerken representatief zijn voor de leden van de NHB. Hiervoor zijn actuele gegevens gebruikt van de ledenadministratie van de NHB uit februari 2022. Alle gebruikte percentages in deze rapportage zijn gewogen op leeftijd en geslacht, de aantallen worden ongewogen weergegeven.

2.2 Achtergrondkenmerken

Van de 2.070 respondenten in dit onderzoek zijn 526 vrouw en 1.508 respondenten man, 17 respondenten geven aan non-binair te zijn of een ander geslacht te hebben.

Van 19 respondenten is het geslacht onbekend, zij hebben deze vraag overgeslagen.

De gemiddelde leeftijd van de respondenten is 47 jaar oud. Het gemiddelde aantal uren per week dat respondenten actief bezig zijn met handboogschieten in clubverband is 4 uur, de mediaan ligt op 3 uur. Respondenten zijn gemiddeld 13 jaar lid van een handboogvereniging, de mediaan ligt op 8 jaar. Een overzicht van de achtergrondkenmerken is te vinden in Tabel 2.1.

Tabel 2.1 Achtergrondkenmerken respondenten

Achtergrondkenmerk	Aantal	Percentage	
Geslacht	Man	1.508	77%
	Vrouw	526	22%
	X of overig	17	1%
	Onbekend	19	1%
	Totaal	2.070	100%
Leeftijd	16 t/m 24 jaar	315	20%
	25 t/m 34 jaar	268	15%
	35 t/m 44 jaar	236	12%
	45 t/m 54 jaar	382	17%
	55 t/m 64 jaar	467	19%
	65 jaar en ouder	402	16%
	Totaal	2.070	100%
Uren actief per week	0-2 uur	361	19%
	2-4 uur	760	37%
	4+ uur	949	45%
	Totaal	2.070	100%
Duur lidmaatschap	0-2 jaar	242	12%
	2-5 jaar	488	25%
	5-10 jaar	466	24%
	10-15 jaar	222	11%
	15+ jaar	652	28%
	Totaal	2.070	100%

3 Grensoverschrijdend gedrag

3.1 Inleiding

Er wordt in dit onderzoek onderscheid gemaakt tussen drie vormen van grensoverschrijdend gedrag (GOG), namelijk:

- emotioneel grensoverschrijdend gedrag (EGG);
- lichamenlijk grensoverschrijdend gedrag (LGG);
- seksueel grensoverschrijdend gedrag (SGG).

In dit hoofdstuk wordt de mate van voorkomen van deze drie vormen van GOG besproken.

3.2 Prevalentie van grensoverschrijdend gedrag

Elke vorm van grensoverschrijdend gedrag bestaat uit een aantal specifieke gebeurtenissen of gedragingen. Voor EGG zijn dit 15 gebeurtenissen, voor LGG 12 gebeurtenissen en voor SGG 22 gebeurtenissen. Deze gebeurtenissen zijn door NOC*NSF per vorm van GOG vastgesteld en voor dit onderzoek aangeleverd. De lijst met gebeurtenissen is opgenomen in Bijlage A.1.

- Voorbeelden van gebeurtenissen emotioneel GOG zijn: vernederd worden, gepest worden, het beschadigen van spullen.
- Voorbeelden van gebeurtenissen lichamenlijk GOG zijn: geduwd worden, geslagen worden, bij de keel gegrepen worden.
- Voorbeelden van gebeurtenissen seksueel GOG zijn: begluurd worden, pornografische afbeeldingen te zien krijgen, aangeraakt worden met een seksuele connotatie.

Leden hebben voor iedere vorm van grensoverschrijdend gedrag aangegeven of ze hiermee te maken hebben gehad in de afgelopen vijf jaar. Per gebeurtenis kon worden aangegeven of dit *nooit, een enkele keer of regelmatig* is voorgekomen. Vervolgens is voor elk van de gebeurtenissen die een enkele keer of regelmatig is voorgekomen gevraagd of de betreffende gebeurtenis *geen of een beetje tot veel* indruk heeft gemaakt.

Tabel 3.1 geeft een totaaloverzicht weer van de prevalentiecijfers van de drie verschillende vormen van grensoverschrijdend gedrag. Een vorm van grensoverschrijdend gedrag wordt meegemeld in de prevalentiecijfers als een respondent aangeeft *minimaal één gebeurtenis* te hebben meegemaakt van de betreffende vorm van grensoverschrijdend gedrag (EGG, LGG of SGG), ongeacht of dit een enkele keer of regelmatig voorkwam bij het boogschieten. In de rechterkolom wordt weergegeven bij hoeveel personen zo'n gebeurtenis ook daadwerkelijk indruk heeft gemaakt.

In totaal geeft 51 procent ($N=1.038$) van de leden aan minimaal één gebeurtenis van grensoverschrijdend gedrag te hebben meegemaakt. De andere helft, 49 procent ($N=1.032$) geeft aan geen enkele gebeurtenis van grensoverschrijdend gedrag te hebben meegemaakt; 18 procent ($N=369$) geeft aan dat ze minimaal één gebeurtenis van GOG hebben meegemaakt die indruk heeft gemaakt.

Ook is te zien dat 47 procent (N=967) ten minste één gebeurtenis van emotioneel grensoverschrijdend gedrag heeft meegemaakt. Daarnaast rapporteert 4 procent (N=74) van de leden minimaal één gebeurtenis van lichamenlijk grensoverschrijdend gedrag en 18 procent (N=381) minimaal één gebeurtenis van SGG.

Zestien procent (N=343) geeft aan minimaal één gebeurtenis van emotioneel grensoverschrijdend gedrag te hebben meegemaakt die indruk heeft gemaakt, 1 procent (N=24) rapporteert minimaal één gebeurtenis van lichamenlijk grensoverschrijdend gedrag die indruk heeft gemaakt en 5 procent (N=118) rapporteert minimaal één gebeurtenis van seksueel grensoverschrijdend gedrag die indruk heeft gemaakt.

Twee procent (N=43) van de leden geeft aan alle drie de vormen van grensoverschrijdend gedrag te hebben meegemaakt. Negen respondenten hebben alle drie de vormen van grensoverschrijdend gedrag meegemaakt en geven aan dat deze alle drie indruk hebben gemaakt.

Tabel 3.1 Aantallen en percentages prevalentie grensoverschrijdend gedrag (N=2.070)

Prevalentie grensoverschrijdend gedrag (GOG)				
Type GOG meegemaakt	Minimaal één gebeurtenis meegemaakt ⁵		Minimaal één gebeurtenis meegemaakt die indruk heeft gemaakt ⁶	
	Aantal	%	Aantal	%
Emotioneel GOG meegemaakt	967	47	343	16
Lichamenlijk GOG meegemaakt	74	4	24	1
Seksueel GOG meegemaakt	381	18	118	5
Alle drie de types GOG meegemaakt	43	2	9	0
Minimaal 1 type GOG meegemaakt	1.038	51	369	18
Geen enkele GOG meegemaakt	1.032	49	1.701	82

Wanneer we de verschillen naar achtergrondkenmerken bekijken, is te zien dat vrouwen significant vaker (57%) ten minste één vorm van GOG meemaken dan mannen (49%). Het meemaken van ten minste één gebeurtenis van GOG die ook indruk maakt, kwam ook vaker bij vrouwen (29%) voor dan bij mannen (14%). Bij personen die zich niet als man of vrouw identificeren (41%) kwam dit vaker voor dan bij mannen.

Leden van 25 t/m 34 jaar oud maakten daarnaast significant vaker (26%) GOG dat indruk maakte mee dan iedere oudere groep leden. 65+ers maakten het minst vaak GOG mee (11%).

Leden die veel trainen (4+ uur) (58%) hebben vaker ten minste één vorm van GOG meegemaakt dan leden die 0-2 (44%) of 2-4 (46%) uur per week trainen. Hier zijn dezelfde verschillen zichtbaar bij gebeurtenissen die indruk hebben gemaakt.

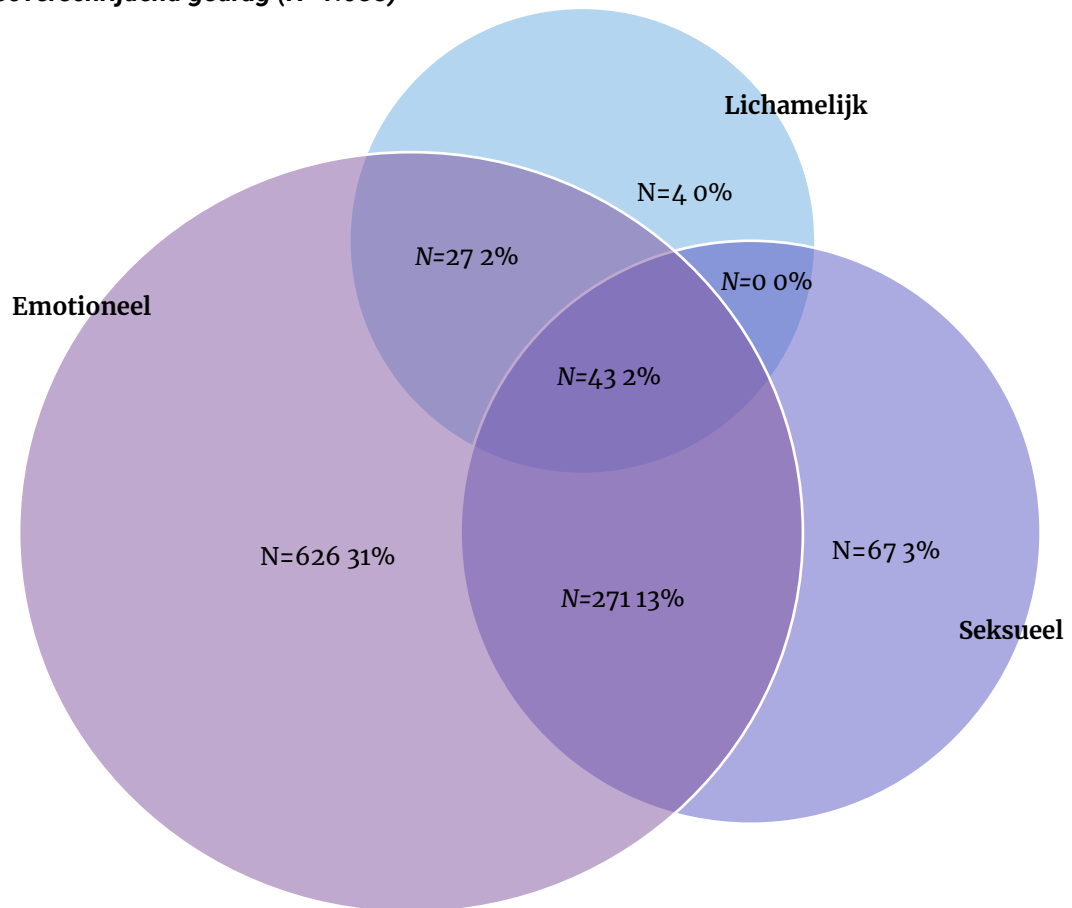
Daarnaast komt het meemaken van ten minste één vorm van GOG vaker voor bij leden met een lidmaatschap langer dan 2 jaar, dan bij leden met een kort (0-2 jaar) (30%) lidmaatschap. Voor gebeurtenissen die ook indruk hebben gemaakt geldt dat leden met een lidmaatschap vanaf 5 jaar vaker ten minste één indrukwekkende vorm van GOG hebben meegemaakt dan leden met een lidmaatschap tussen 0 en 2 jaar (7%).

⁵ Minimaal één gebeurtenis van EGG, LGG of SGG meegemaakt.

⁶ Respondenten zijn gevraagd welke gerapporteerde gebeurtenissen indruk hebben gemaakt.

In Figuur 3.1 zijn de gegevens uit tabel 3.1 in cirkels weergegeven. In de gekleurde cirkels worden de verschillende vormen van grensoverschrijdend gedrag schematisch weergegeven, waarbij de grootte van de cirkel samenhangt met de mate waarin deze vorm van GOG voorkomt. Wanneer cirkels overlappen betekent dat, dat er sprake is geweest van meerdere vormen van GOG.

Figuur 3.1 Aantallen en overlap van alle gebeurtenissen die een respondent heeft meegemaakt, per vorm van grensoverschrijdend gedrag (N=1.038)

$$EGG = 626 + 43 + 27 + 271 = 967 (47\%)$$

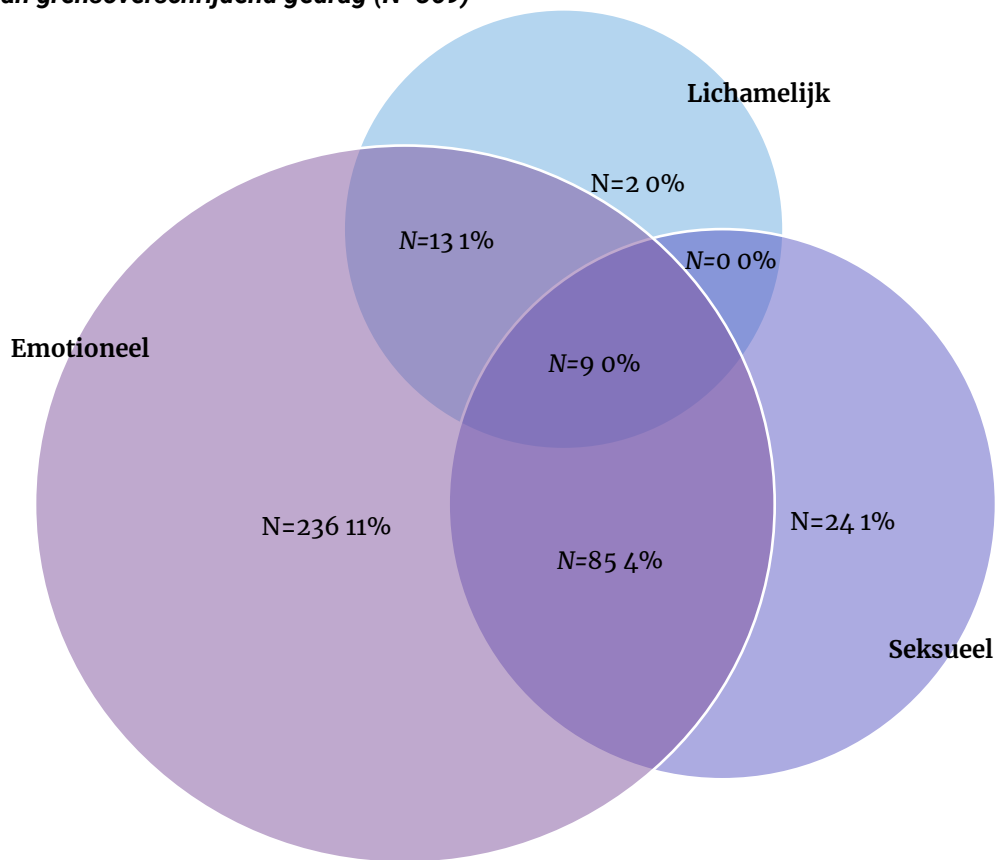
$$LGG = 4 + 43 + 0 + 27 = 74 (4\%)$$

$$SGG = 67 + 43 + 0 + 271 = 381 (18\%)^7$$

⁷ Gelijk aan percentages in de linker kolom van tabel 3.1. Door decimale afrondingsverschillen kunnen de absolute aantallen +1 of -1 afwijken met de aantallen in tabel 3.1.

In Figuur 3.2 worden de verschillende gebeurtenissen die **indruk** hebben gemaakt en de overlap daartussen schematisch weergegeven.

Figuur 3.2 Aantallen en overlap van alleen de gebeurtenissen die indruk hebben gemaakt op een respondent, per vorm van grensoverschrijdend gedrag (N=369)

$$\text{EGG} = 236 + 9 + 13 + 85 = 343 \text{ (16\%)}$$

$$\text{LGG} = 2 + 9 + 13 + 0 = 24 \text{ (1\%)}$$

$$\text{SGG} = 24 + 9 + 85 + 0 = 118 \text{ (5\%)}^8$$

⁸ Gelijk aan percentages in de rechter kolom van tabel 3.1. Door decimale afrondingsverschillen kunnen de absolute aantallen +1 of -1 afwijken met de aantallen in tabel 3.1.

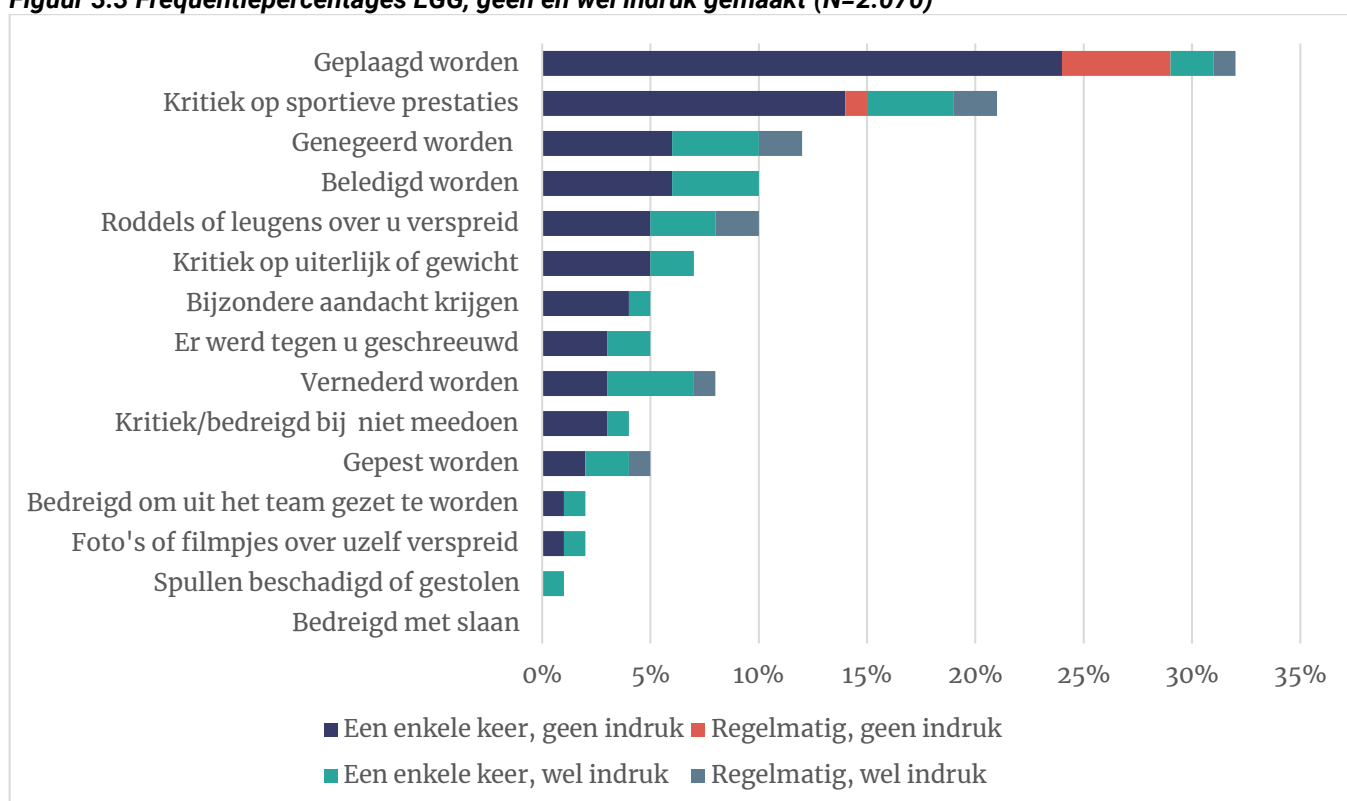
3.3 Aard en frequentie van de prevalentie

De figuren 3.3 tot en met 3.5 laten de frequenties zien van de verschillende gebeurtenissen binnen respectievelijk emotioneel, lichamelijk en seksueel grensoverschrijdend gedrag. Voor elke gebeurtenis is inzichtelijk gemaakt in hoeverre dit een enkele keer of regelmatig voorkwam en of de gebeurtenis indruk heeft gemaakt of niet.

Per gebeurtenis is aan de volledige balk te zien bij welk percentage van de leden de gebeurtenis is voorgekomen. In figuur 3.3 is bijvoorbeeld te zien dat 32 procent van de leden wel eens geplaagd is. Bij het merendeel (24%) is dit een enkele keer voorgekomen en maakte het geen indruk.

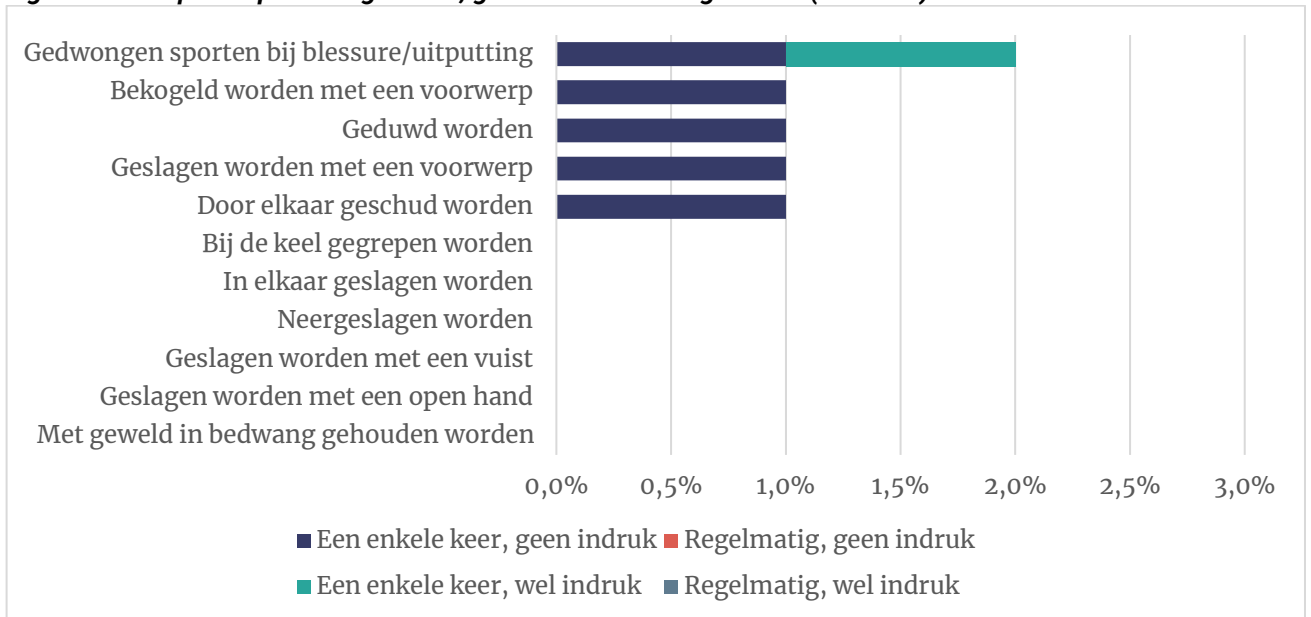
Bij 5 procent van de leden kwam het regelmatig voor, maar maakte het geen indruk. Bij 2 procent kwam het een enkele keer voor en maakte het ook indruk. Het laatste deel van de balk laat zien dat bij 1 procent van de leden dit regelmatig voorkwam en ook indruk maakte.

Figuur 3.3 Frequentiepercentages EGG, geen en wel indruk gemaakt (N=2.070)

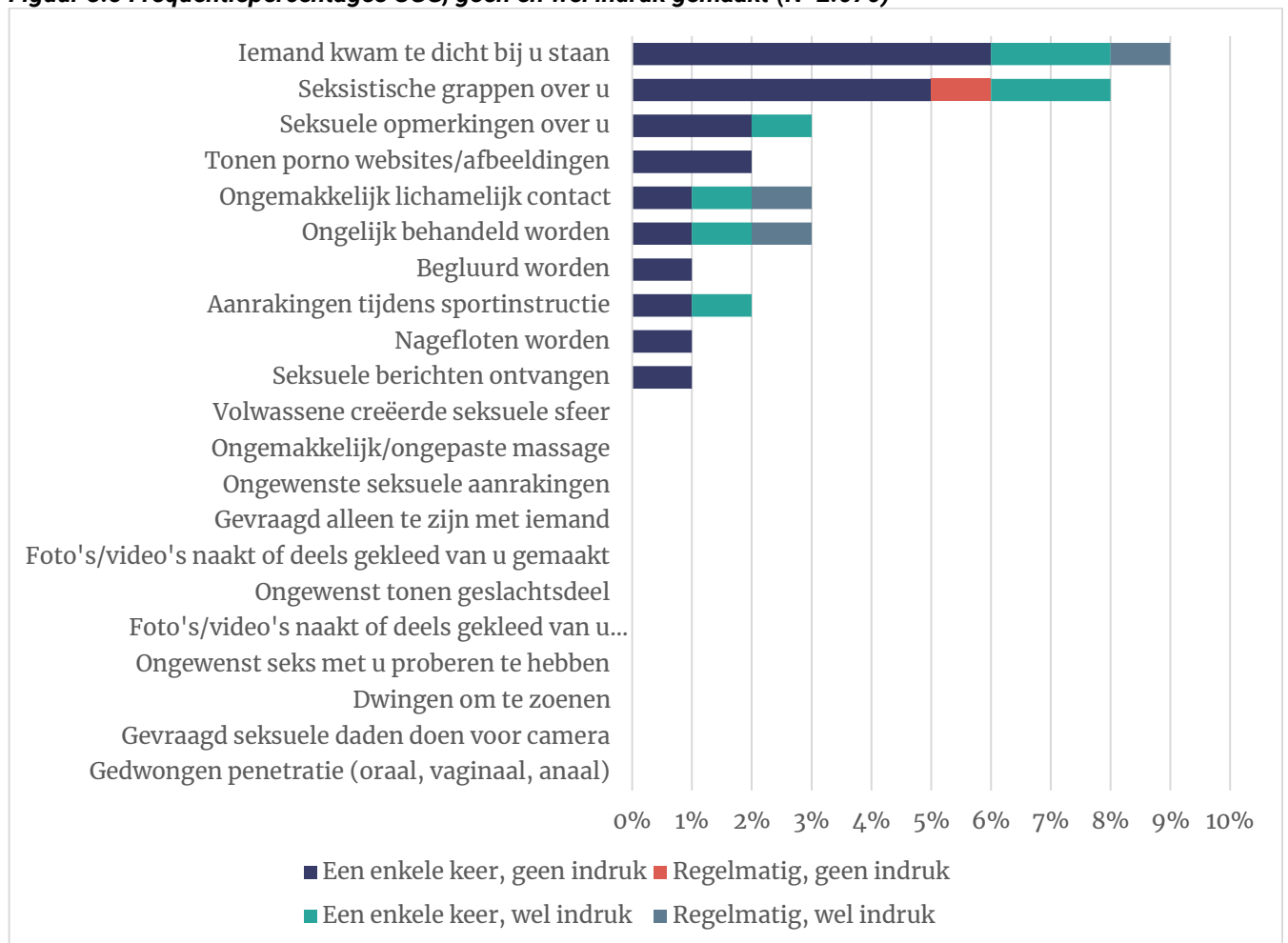
In Figuur 3.4 zijn de LGG gebeurtenissen te zien. Hier is duidelijk zichtbaar dat LGG slechts bij een klein deel van de respondenten voor is gekomen. Gedwongen sporten bij een blessure kwam het meest voor (2%) en slechts bij 1 procent maakt dit ook daadwerkelijk indruk.

Figuur 3.4 Frequentiepercentages LGG, geen en wel indruk gemaakt (N=2.070)

In figuur 3.5 is te zien hoe vaak een SGG gebeurtenis voorkwam en hoeveel indruk deze gebeurtenis gemaakt heeft. Negen procent van de leden heeft wel eens meegemaakt dat iemand te dicht bij kwam staan. Hierbij is het belangrijk te vermelden dat het veldwerk is uitgevoerd tijdens de coronapandemie, waar het gebruikelijk was 1,5 meter afstand van elkaar te houden. Mogelijk is dit percentage daardoor hoger dan het normaliter zou zijn. Echter, lager dan normaal is ook mogelijk. Het is immers mogelijk dat er minder kans was om dichtbij iemand te gaan staan, doordat er 1,5 meter afstand gehouden moest worden. Verder geeft 8 procent van de leden aan wel eens onderwerp te zijn geweest van seksistische grappen. Dat gebeurde in de meeste gevallen één keer. Twee procent geeft aan dit een enkele keer te hebben ervaren en dat dit ook indruk maakte.

Figuur 3.5 Frequentiepercentages SGG, geen en wel indruk gemaakt (N=2.070)

3.4 Ernstscore index van de gebeurtenissen

Grensoverschrijdende gebeurtenissen kunnen een enkele keer of regelmatig zijn voorgekomen, waarbij ze wel of geen indruk gemaakt kunnen hebben. In de vorige paragraaf zagen we dat bepaalde gebeurtenissen meer indruk maken dan andere.

Grensoverschrijdend gedrag is een brede definitie. Om dit te verduidelijken is het gedrag in de onderzoeksresultaten ingedeeld naar verschillende ernstcategorieën. Op basis van de frequentie van gebeurtenissen, mate van indruk en het oordeel van NOC*NSF-experts zijn drie ernstniveaus opgesteld: Mild, Matig en Ernstig.

In de ernstscore index wordt rekening gehouden met drie elementen:

- het oordeel van de NOC*NSF-experts over de gebeurtenissen;
- de frequentie van de gebeurtenissen (een enkele keer of regelmatig);
- de ervaring van de respondent met de gebeurtenissen: heeft een gebeurtenis indruk gemaakt of niet?⁹

Door deze drie elementen te combineren is de ernstscore index opgebouwd uit expertise, de frequentie van een gebeurtenis en of de vervelende gebeurtenis indruk heeft gemaakt op de respondent.

Figuur 3.6 Ernstscore index GOG naar ernstscore, frequentie en mate van indruk.

	Een enkele keer, geen indruk	Regelmatig, geen indruk	Alle gebeurtenissen die indruk maakten
Ernstscore 0,5	1 Mild	1 Mild	2 Matig
Ernstscore 1	1 Mild	2 Matig	3 Ernstig
Ernstscore 2	3 Ernstig	3 Ernstig	3 Ernstig

⁹ Deze index is gebaseerd op de methode in het onderzoek van Mulder et al. (2020). De daar gebruikte index is afgeleid van de index gebruikt in Vertommen et al. (2016). In het huidige onderzoek is de mate van indruk die vervelende gebeurtenissen op de respondent hebben gemaakt in de index meegenomen, wat de index een nieuwe indeling geeft t.o.v. Vertommen.

Tabel 3.2 en figuur 3.7 laten het aantal respondenten zien dat een grensoverschrijdende gebeurtenis heeft meegemaakt, per ernstscore per type GOG. Er is uitgegaan van minimaal één gerapporteerde gebeurtenis die Mild, Matig of Ernstig is. Hier zien we dat:

- 53 procent geen EGG rapporteert. Mild, matig en ernstig EGG wordt door respectievelijk 30, 3 en 14 procent van de leden gerapporteerd;
- 96 procent van de respondenten geen LGG rapporteert. Matig LGG wordt daarnaast door geen enkele respondent gerapporteerd. Twee procent van de respondenten geeft aan ervaring te hebben met mild LGG. Twee procent rapporteert ernstig LGG. Opvallend is dat matig LGG door geen enkele respondent wordt gerapporteerd;
- 82 procent geen SGG rapporteert. 10, 1 en 7 procent rapporteren respectievelijk mild, matig en ernstig SGG. Ook hier valt op dat de categorie ‘matig’ klein is ten opzichte van de categorieën ‘mild’ en ‘ernstig’.

Tabel 3.2 Percentage en aantallen minimaal één gebeurtenis per type GOG naar ernstscore (N=2.070)

	Emotioneel		Lichamelijk		Seksueel	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Geen	1.103	53	1.195	96	1.689	82
Mild	613	30	30	2	206	10
Matig	68	3	0	0	29	1
Ernstig	286	14	44	2	146	7

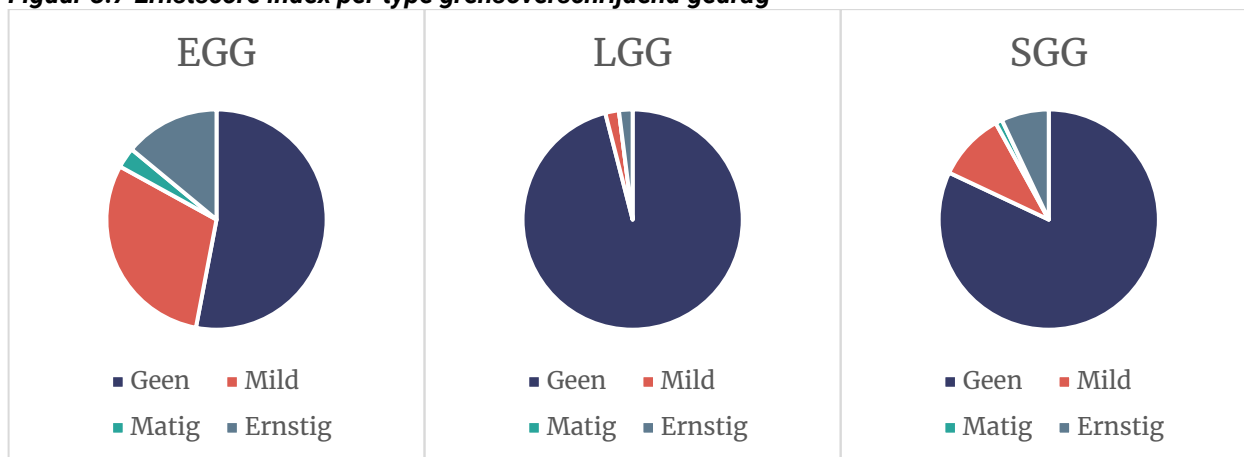
Bovenstaande cijfers zijn in figuur 3.7 in taartdiagrammen weergegeven. Het aandeel ernstige gebeurtenissen is het hoogste bij EGG en het laagste bij SGG. Bij EGG is 17 procent van de gebeurtenissen matig of ernstig, terwijl dat bij LGG bijna 2 procent is en bij SGG 8 procent. Echter, dat is een logisch gevolg van het feit dat er meer EGG plaatsvindt dan LGG of SGG. Wanneer de categorie ‘geen’ wordt weggelaten, is in tabel 3.3 te zien dat het aandeel ernstige gebeurtenissen juist hoger ligt bij LGG en SGG, dan bij EGG.

Voor EGG geldt dat matig en ernstig GOG significant vaker wordt gerapporteerd door vrouwen dan door mannen. Ernstig EGG wordt daarnaast significant vaker gerapporteerd door leden die meer dan vier uur per week trainen, dan door leden die 0 tot twee uur per week trainen. Ook leden die langer dan 5 jaar een lidmaatschap van de NHB hebben, rapporteren significant vaker ernstig EGG.

Tabel 3.3 Percentage en aantallen minimaal één gebeurtenis per type GOG naar ernstscore (N=2.070)

	Emotioneel		Lichamelijk		Seksueel	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Mild	613	64	30	43	206	54
Matig	68	7	0	-	29	8
Ernstig	286	29	44	57	146	38

Figuur 3.7 Ernstscore index per type grensoverschrijdend gedrag

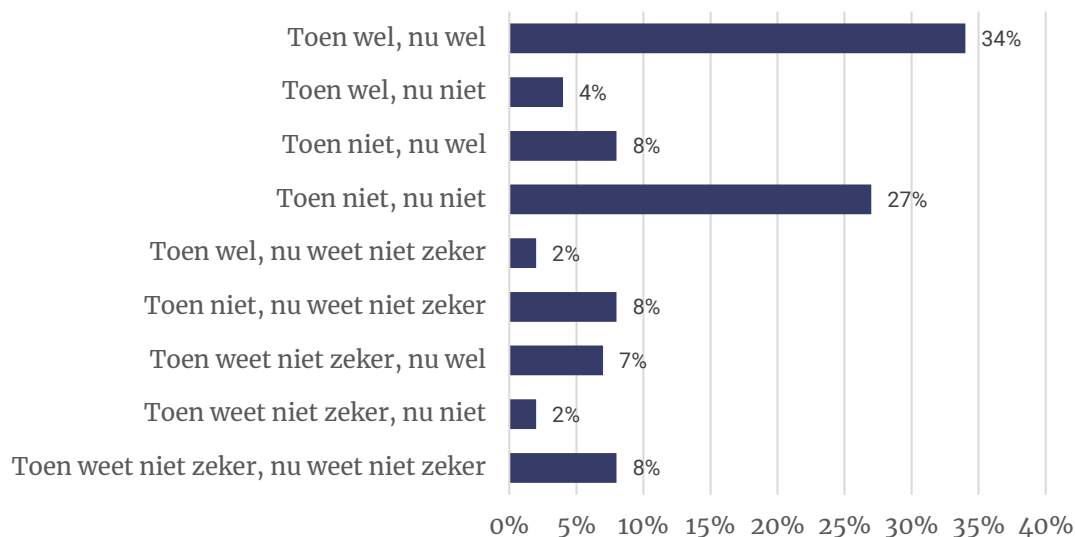
4 Verdieping op emotioneel grensoverschrijdend gedrag

De verdiepende vragen over de ervaring van EGG zijn gesteld aan leden die minstens één keer EGG meemaakten dat (een beetje) indruk maakte. Leden die meer dan één EGG-ervaring hadden, is gevraagd om de gebeurtenis in gedachten te nemen die de meeste indruk op hen maakte bij het invullen van de verdiepende vragen.

4.1 Perceptie op emotioneel grensoverschrijdend gedrag

Hoe een ervaring wordt beschouwd kan in de loop van de tijd veranderen. Misschien vond iemand een ervaring eerst niet emotioneel grensoverschrijdend, maar inmiddels wel. Figuur 4.1 laat zien dat een op de drie leden het EGG ten tijde van het gebeuren als grensoverschrijdend heeft ervaren, en dat ze dat nu nog steeds zo zien; 27 procent ervaarde het toen niet als grensoverschrijdend, en ziet dit nog steeds niet zo.

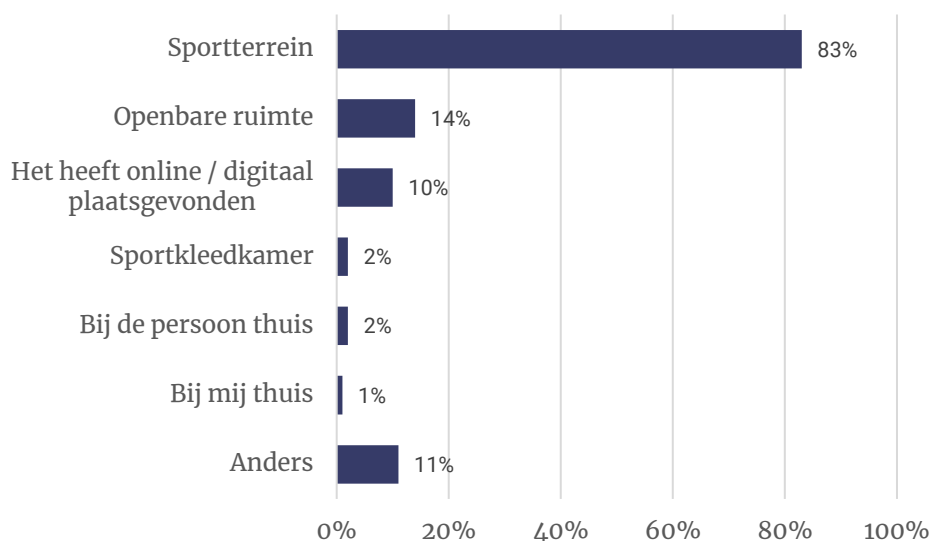
Figuur 4.1 Percentage 'Vond u het toen en nu EGG?' (N=337)

4.2 De locatie van het EGG

EGG vindt het meest op het sportterrein plaats: 83 procent van de ervaringen vond hier plaats. Daarna komt EGG het meest voor in openbare ruimtes en online/digitaal, zoals te zien in Figuur 4.2. Andere locaties die meer dan eens genoemd worden zijn: de kantine, tijdens een wedstrijd, zonder dat diegene er zelf bij was.

Figuur 4.2 Percentage 'Waar vond deze vervelende gebeurtenis plaats?', meerdere antwoorden mogelijk (N=336)

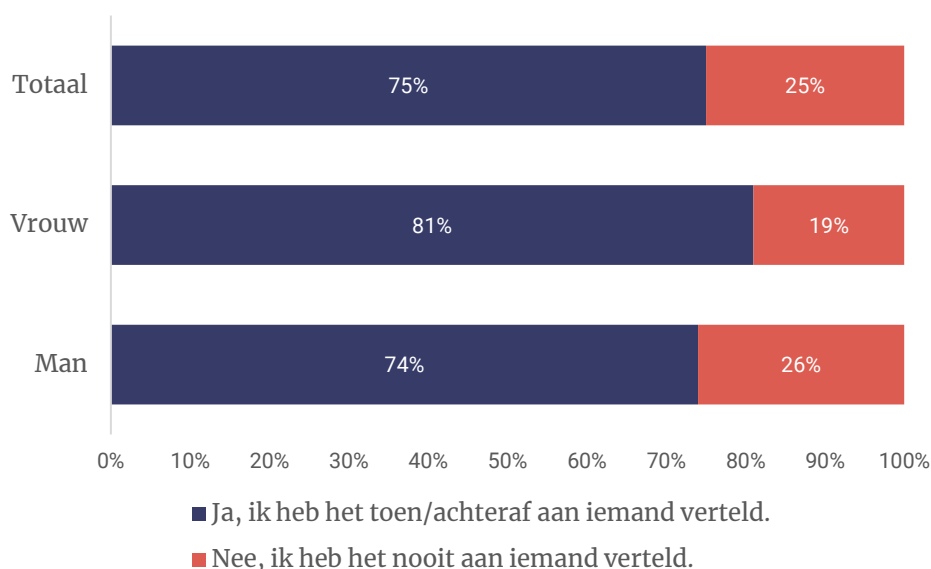

4.3 Vertellen over het EGG

In driekwart van de gevallen heeft de respondent aan iemand verteld over het EGG dat ze hebben meegemaakt.

Leden die niet zoveel trainen per week (0-2 uur) vertellen significant vaker aan niemand wat ze hebben meegemaakt dan leden die veel trainen (4+), respectievelijk 40 procent en 21 procent. Mannen praten vaker dan vrouwen met niemand over wat ze hebben meegemaakt, zoals te zien in Figuur 4.3. Dit verschil is echter niet significant.

Figuur 4.3 Percentage 'Heeft u het iemand verteld, op het moment zelf, of daarna?', meerdere antwoorden mogelijk (N= 333)

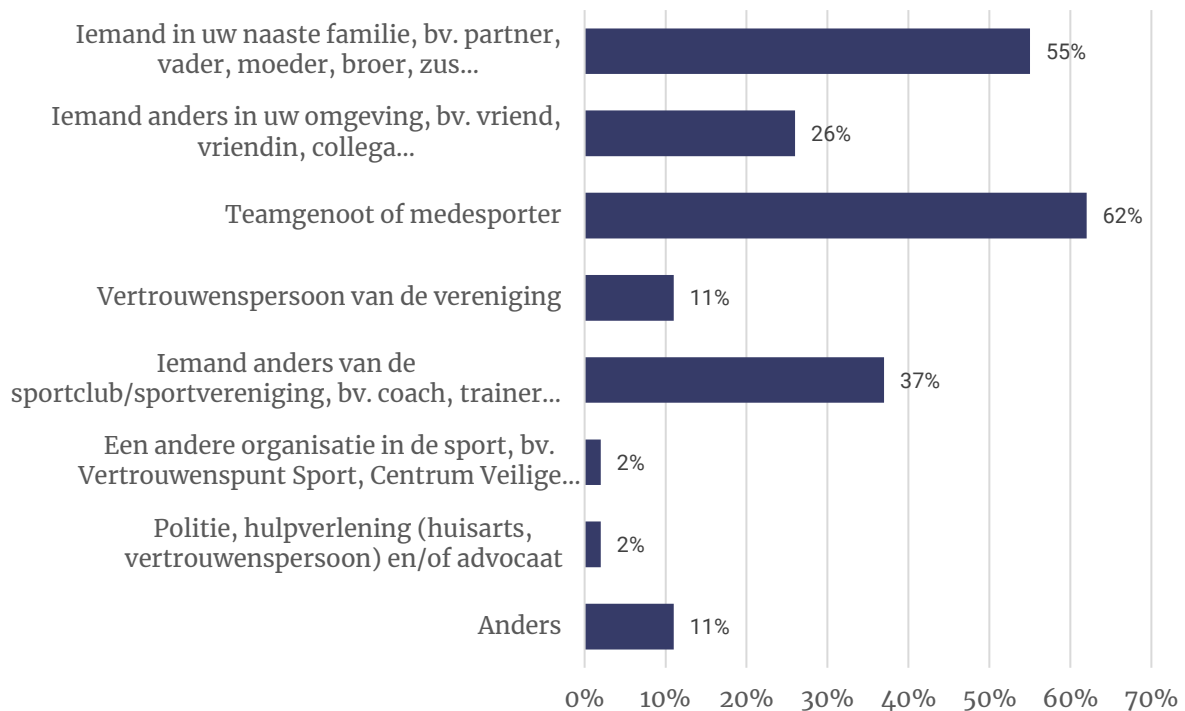

Van de leden die het aan iemand vertellen, heeft 42 procent meteen over de gebeurtenis gepraat. Daarnaast heeft 40 procent er (ook) achteraf met iemand over gepraat.

De leden die met iemand hebben gepraat over wat ze hebben meegemaakt, is gevraagd met wie dat was. In de meeste gevallen is het aan naaste familie of aan een teamgenoot/medesporter verteld. Figuur 4.4 laat zien dat ook iemand anders in de omgeving of iemand anders van de sportclub/vereniging vaak worden genoemd.

De vertrouwenspersoon van de vereniging wordt door 11 procent van de leden (n=25) verteld over het EGG. Als andere personen wordt vooral degene die het deed genoemd, ook wordt het bestuur relatief vaak genoemd.

Figuur 4.4 Percentage 'Aan wie heeft u het verteld?', meerdere antwoorden mogelijk (N= 251)

In 62 procent van de gevallen heeft het vertellen over de gebeurtenis geholpen. Redenen waarom het vertellen hielp zijn: dat de persoon die het deed werd aangesproken, er actie ondernomen werd, erkenning of steun krijgen, om af te reageren of om het kwijt te zijn. Ook het feit dat anderen de ervaringen deelden wordt vaker genoemd. Enkele reacties van respondenten waren:

- “Deze zaak is binnen de vereniging verder opgelost. En degene die dit veroorzaakte is daarop aangesproken en de nodige stappen zijn toen gezet.”
- “Toen was ik het even kwijt en die andere persoon heeft me gezegd dat het niet aan mij lag en dat hij het ook vreemd gedrag vond.”
- “Het gaf een kans om mijn frustratie te uiten.”

In 25 procent van de gevallen heeft het vertellen niet geholpen. Meestal kwam dat omdat het vertellen niets veranderde, of dat er niets mee gedaan werd. Een aantal leden geeft aan dat (de herinnering aan) het EGG toch bij hen blijft.

- “Het antwoord was dat deze persoon nou eenmaal zo in elkaar steekt en tegen anderen ook zo doet. En dat ik het maar moest laten.”
- “Ze er niets meedoen.”

4.4 Eenmalig of vaker vergelijkbare ervaringen

In iets minder dan de helft van de gevallen was de gebeurtenis een eenmalige ervaring. Tabel 4.1 laat zien dat het in 52 procent van de gevallen gaat om een gebeurtenis die vaker dan één keer is voorgekomen, meestal gaat het dan om 2 tot 5 keer.

Tabel 4.1 'Zijn vergelijkbare gebeurtenissen vaker voorgekomen?' (N= 364)

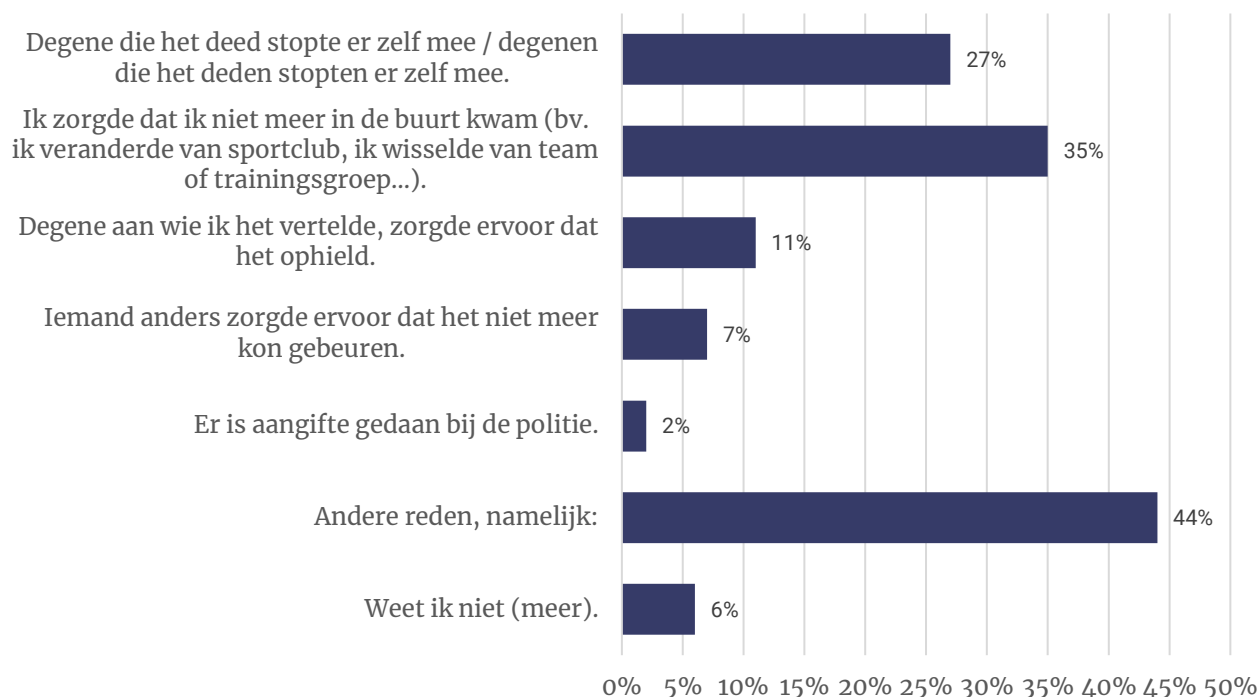
	Aantal	Percentage
Nee, het was één keer	156	48%
Ja, 2 tot 5 keer	121	36%
Ja, 6 tot 10 keer	25	8%
Ja, vaker dan 10 keer	29	9%
Totaal	331	100%

Wanneer het vaker dan één keer voorkwam, is leden gevraagd of vergelijkbare gebeurtenissen nog steeds plaatsvinden. Bij ongeveer twee op de drie leden (64%) is het gestopt. Ruim een op de drie (36%) geeft aan dat het EGG wel nog steeds plaatsvindt.

In de meeste gevallen stopte het EGG doordat de respondent zorgde dat diegene niet meer in de buurt kwam, bijvoorbeeld door van club of team te wisselen. Figuur 4.5 laat zien dat het ook vaak voorkomt dat degene die het deed er zelf mee stopte.

Andere manieren die worden genoemd waardoor de gebeurtenissen stopten zijn: degene die het deed is zich anders gaan gedragen, bijvoorbeeld terugpraten of negeren, degene die het deed is weggegaan bij de club, degene die het overkwam is gestopt met trainen.

Figuur 4.5 Percentage 'Hoe stopte het?', meerdere antwoorden mogelijk (N=106)

In veruit de meeste gevallen waren er geen gevolgen voor degene die het EGG deed: 74 procent (N=78) geeft dat aan. Acht respondenten geven aan dat degene die het deed een waarschuwing kreeg.

5 Verdieping op lichamelijk grensoverschrijdend gedrag

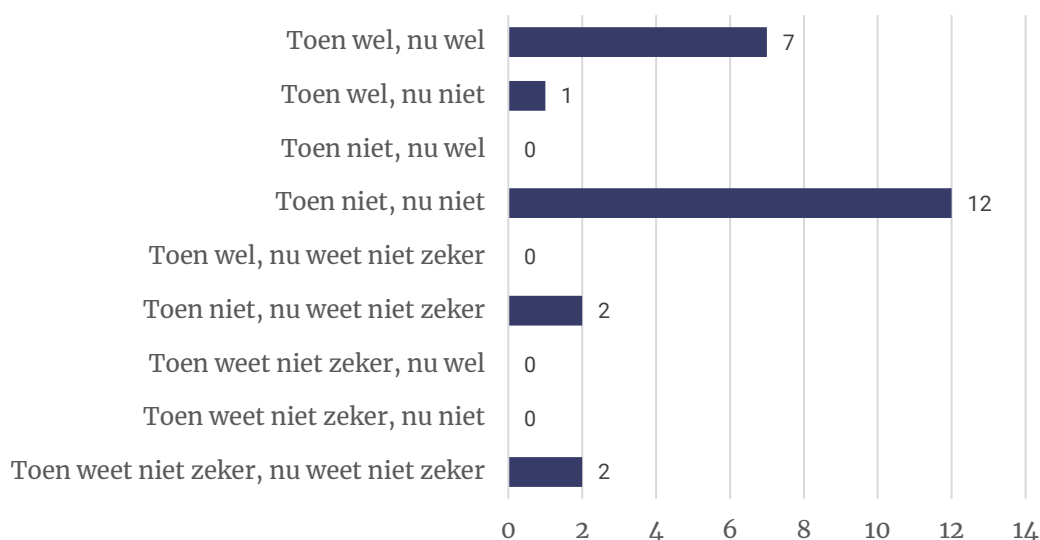
De verdiepende vragen over de ervaring van LGG zijn gesteld aan leden die minstens één ervaring met LGG meemaakten dat (een beetje) indruk maakte. Leden die meer dan één LGG-ervaring hadden, zijn gevraagd om het LGG in gedachten te nemen dat de meeste indruk op hen maakte bij het invullen van de verdiepende vragen.

Vanwege het relatief kleine aantal LGG-ervaringen worden in dit hoofdstuk geen percentages, maar aantallen respondenten genoemd.

5.1 Perceptie op lichamelijk grensoverschrijdend gedrag

Ook bij LGG is aan leden die dit hebben meegemaakt gevraagd in hoeverre zij dit op het moment van gebeuren als grensoverschrijdend ervaren en in hoeverre zij het op dit moment als grensoverschrijdend ervaren. Figuur 5.1 laat zien dat de helft van de respondenten het LGG dat zij hebben meegemaakt toen ervaren als niet grensoverschrijdend en dat zij dat op dit moment nog steeds niet zo ervaren. Zeven van de 24 respondenten geven aan het gedrag toen als grensoverschrijdend te hebben ervaren en dat ze dat nu nog steeds vinden.

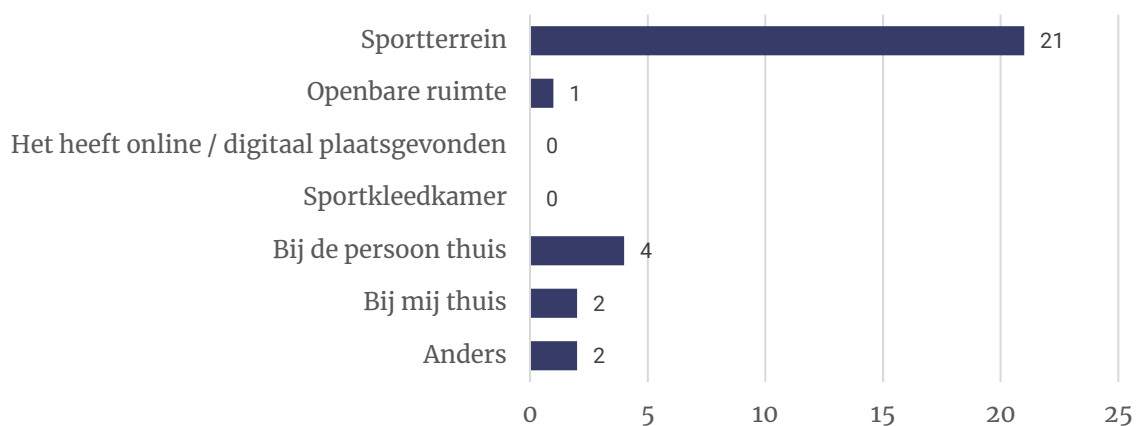
Figuur 5.1 Aantallen 'Vond u het toen en nu LGG?' (N=24)

5.2 De locatie van het LGG

Vrijwel alle gevallen van LGG vonden plaats op het sportterrein, namelijk 21 van de 30 gevallen. Ook bij de persoon thuis wordt vaker genoemd. Bij de respondent thuis of op een andere locatie wordt ook genoemd.

Figuur 5.2 Aantallen 'Waar vond deze vervelende gebeurtenis plaats?', meerdere antwoorden mogelijk (N=24)

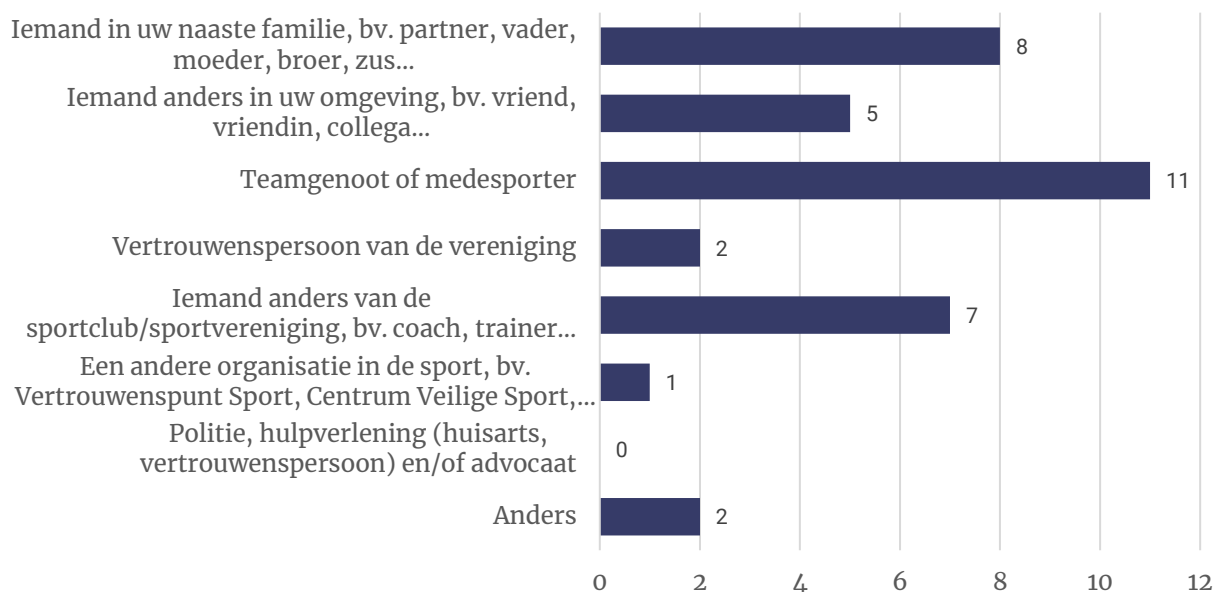
5.3 Vertellen over het LGG

Respondenten geven aan dat ze in de meeste gevallen iemand verteld hebben over wat ze hebben meegemaakt. Dertien keer geven respondenten aan direct nadat het LGG plaatsvond erover verteld te hebben en tien keer hebben ze dat (ook) achteraf gedaan. Vijf keer geven respondenten aan nooit iemand verteld te hebben wat zij hebben meegemaakt.

De respondenten vertelden het vaakst over het LGG aan een teamgenoot of medespeler. Figuur 5.3 laat zien dat ook aan iemand in de naaste familie, iemand anders van de sportclub/sportvereniging en iemand anders in de omgeving vaker over het LGG wordt verteld. Door twee respondenten is het aan de vertrouwenspersoon van hun vereniging verteld.

Andere personen aan wie het is verteld zijn: een fysiotherapeut en degene die het LGG uitvoerde.

Figuur 5.3 Aantallen 'Aan wie heeft u het verteld?', meerdere antwoorden mogelijk (N=18)

Negen respondenten geven aan dat het vertellen heeft geholpen. Acht respondenten geven aan dat het vertellen hen niet heeft geholpen. De rest zei 'Anders'.

5.4 Eenmalig of vaker vergelijkbare ervaringen

Zeven respondenten van de 24 die LGG hebben meegemaakt geven aan dat dit slechts één keer is voorgekomen. Bij de rest is het vaker dan één keer voorgekomen. In de meeste gevallen gaat het om twee tot vijf keer, zoals te zien in Tabel 5.1.

Tabel 5.1 'Zijn vergelijkbare gebeurtenissen vaker voorgekomen?' (N=24)

	Aantal
Nee, het was één keer	7
Ja, 2 tot 5 keer	12
Ja, 6 tot 10 keer	3
Ja, vaker dan 10 keer	2
Totaal	24

Wanneer het vaker dan één keer voorkwam, is respondenten gevraagd of vergelijkbare gebeurtenissen nog steeds plaatsvinden. Van de zeventien respondenten waarbij het vaker dan één keer voorkwam geven er vijf aan dat het gedrag nog steeds plaatsvindt.

Twaalf geven aan dat het gedrag gestopt is. De helft daarvan geeft aan dat dit komt doordat ze ervoor zorgden niet meer in de buurt te komen van degene die het LGG vertoonde, bijvoorbeeld door te veranderen van sportclub of te wisselen van team.

In geen van deze twaalf gevallen waren er gevolgen voor degene die het LGG vertoonde.

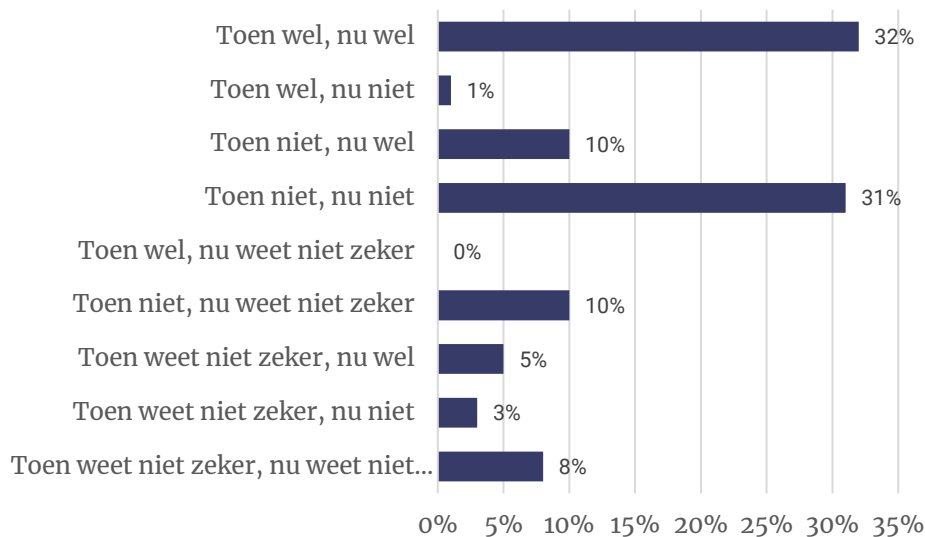
6 Verdieping op seksueel grensoverschrijdend gedrag

De verdiepende vragen over de ervaring van SGG zijn gesteld aan leden die minstens één SGG meemaakten dat (een beetje) indruk maakte. Leden die meer dan één SGG-ervaring hadden zijn gevraagd om het SGG in gedachten te nemen dat de meeste indruk op hen maakte bij het invullen van de verdiepende vragen.

6.1 Perceptie op seksueel grensoverschrijdend gedrag

Figuur 6.1 laat zien dat een op de drie van de leden de gebeurtenis als grensoverschrijdend heeft ervaren op het moment van gebeuren en dat nu nog steeds zo ervaart. Een even groot deel geeft aan de gebeurtenis toen niet als grensoverschrijdend te hebben ervaren en dat nu nog steeds niet doet.

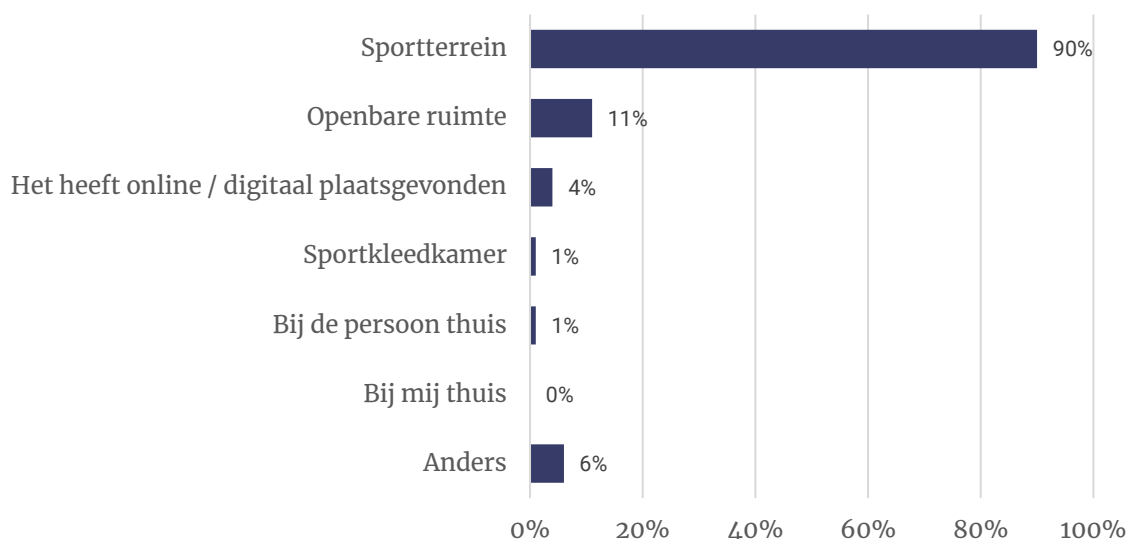
Figuur 6.1 Percentage 'Vond u het toen en nu EGG?' (N= 118)

6.2 De locatie van het SGG

Veruit de meeste ervaringen (90%) van SGG vonden plaats op het sportterrein. Zoals te zien in Figuur 6.2 komen ook openbare ruimte of online/digitaal wel eens voor. Andere locaties die vaker genoemd worden zijn: het schietlokaal, tijdens wedstrijden.

Figuur 6.2 Percentage 'Waar vond deze vervelende gebeurtenis plaats?', meerdere antwoorden mogelijk (N=117)

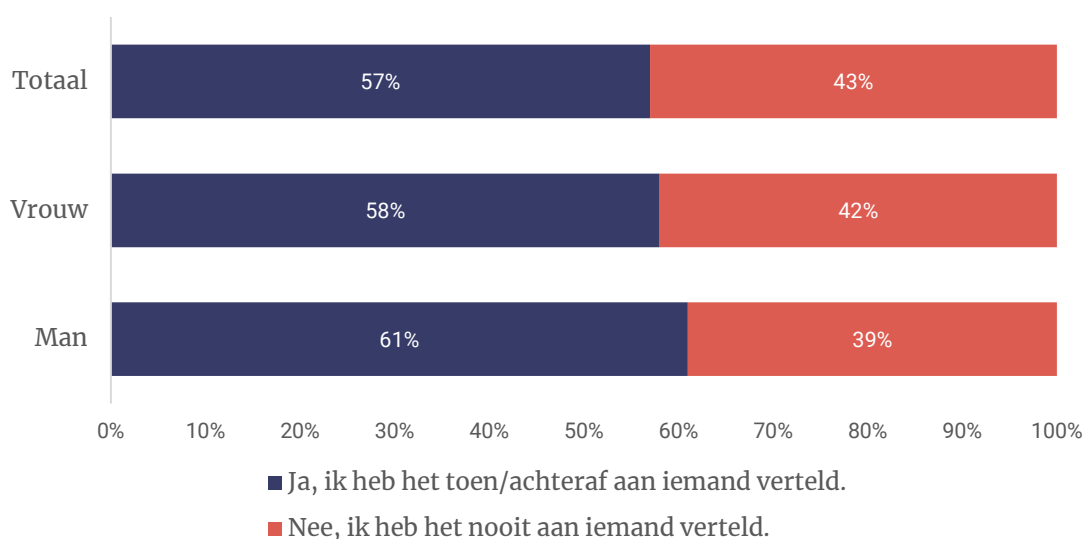

6.3 Vertellen over het SGG

Iets meer dan de helft van de leden (57%) heeft aan iemand verteld over het SGG, zoals te zien in Figuur 6.3. Vrouwen lijken vaker nooit iemand te vertellen over het SGG dan mannen, maar dat verschil is niet significant. In geen van de vier gevallen dat een non-binair persoon SGG meemaakten hebben ze dat aan iemand verteld.

Leden die minder dan 2 uur per week trainen vertellen significant minder vaak aan iemand over het SGG dan leden die 2 tot 4 of meer dan 4 uur trainen, respectievelijk 76 procent, 37 procent en 33 procent.

Figuur 6.3 Percentage 'Heeft u het iemand verteld, op het moment zelf, of daarna?' (N= 116)

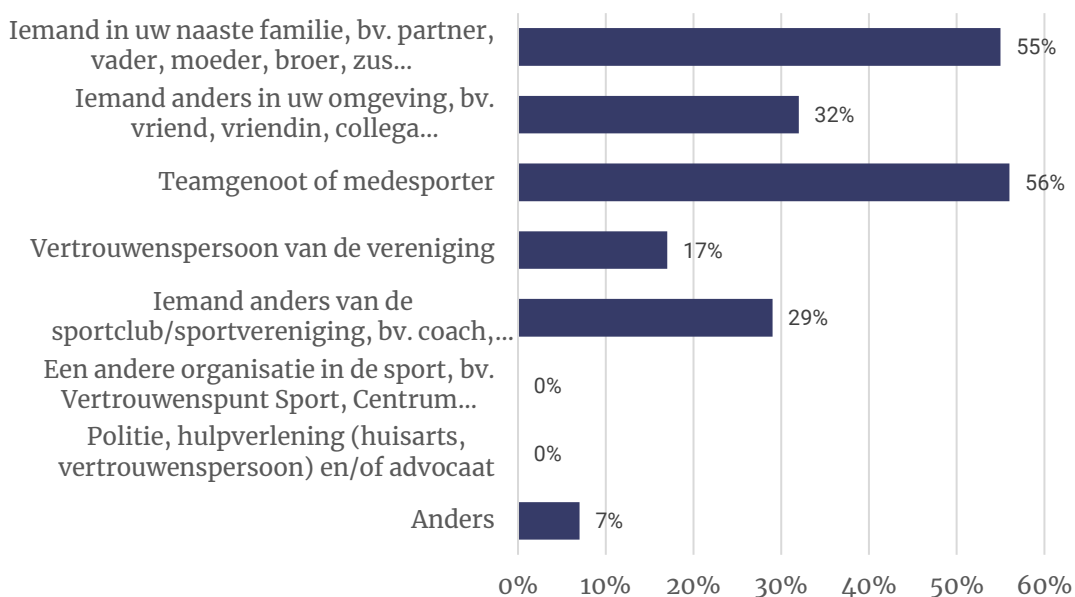

In 34 procent van de gevallen vertelde de respondent meteen aan iemand over het SGG; 31 procent van de leden doet dat (ook) achteraf.

Wanneer degene die een SGG gebeurtenis heeft meegemaakt daarover aan iemand vertelde, deed diegene dat meestal aan een teamgenoot of medesporter (56%), of aan naaste familie (55%). Iemand anders in de omgeving of iemand anders van de sportclub wordt ook regelmatig genoemd, zoals te zien in Figuur 6.4. Zeventien procent (n= 10) vertelde het aan de vertrouwenspersoon van de vereniging.

Andere personen aan wie het wordt verteld zijn: het bestuur of degene die het deed.

Figuur 6.4 Percentage 'Aan wie heeft u het verteld?', meerdere antwoorden mogelijk (N=65)

Vierenzestig procent van de leden geeft aan dat het vertellen over de SGG-ervaring heeft geholpen. Redenen die daarvoor gegeven worden zijn: erover praten helpt het verwerkingsproces, erkenning of steun krijgen en dat er actie ondernomen werd.

- “De persoon in kwestie werd aangesproken. Hij heeft zijn excuses aan mij aangeboden. Daarna is het nooit meer voorgevallen.”
- “Ze valideerden dat het inderdaad een vreemde opmerking was.”

In 32 procent van de gebeurtenissen heeft het vertellen niet geholpen. Dat kwam in de meeste gevallen doordat het gedrag er niet door stopte of dat er niets gedaan werd door degene aan wie over het SGG verteld werd.

6.4 Eenmalig of vaker vergelijkbare gebeurtenissen

Tabel 6.1 laat zien dat het grootste gedeelte van de SGG-gebeurtenissen twee tot vijf keer is voorgekomen. In bijna net zoveel gevallen ging het om een eenmalige gebeurtenis. In 28 procent van de gevallen kwam eenzelfde of soortgelijke gebeurtenis zes keer of vaker voor.

Tabel 6.1 'Zijn vergelijkbare gebeurtenissen vaker voorgekomen?' (N= 114)

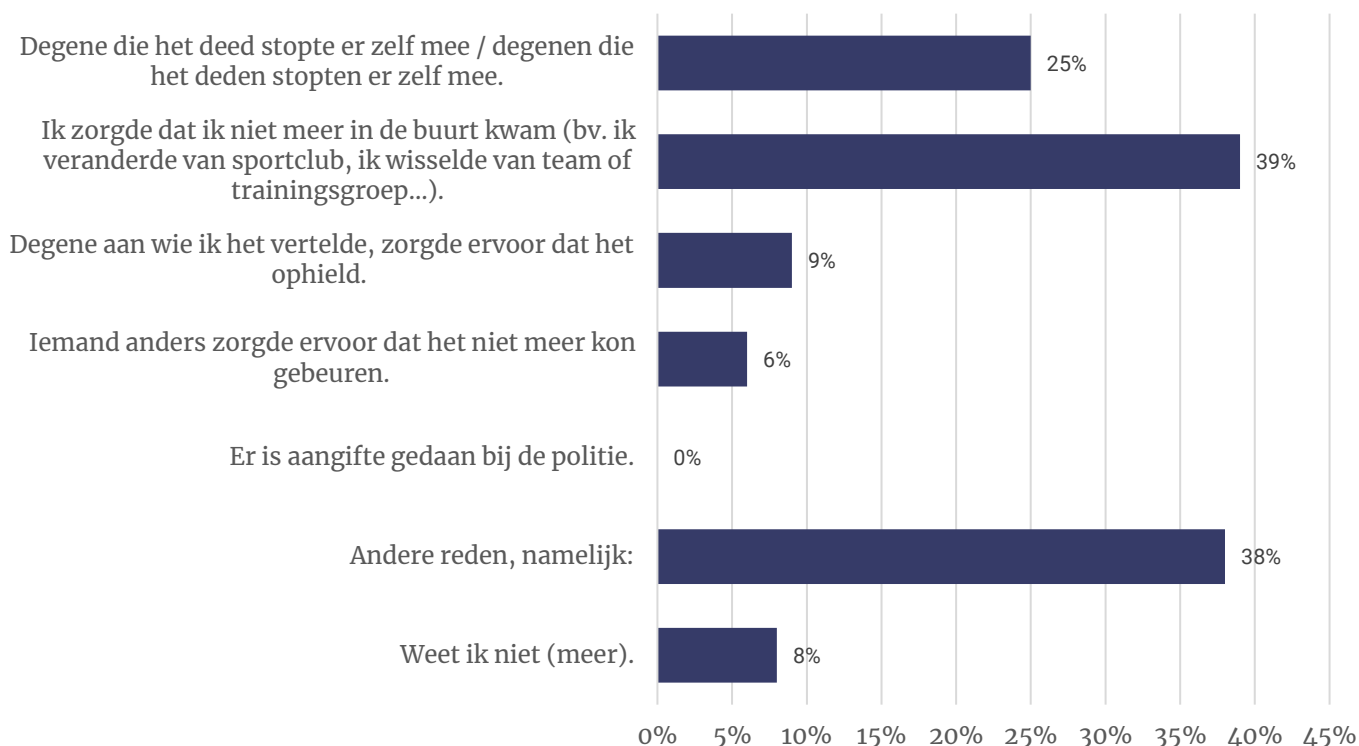
	Aantal	Percentage
Nee, het was één keer	39	35%
Ja, 2 tot 5 keer	43	37%
Ja, 6 tot 10 keer	15	13%
Ja, vaker dan 10 keer	17	15%
Totaal	114	100%

Wanneer het vaker dan één keer voorkwam is leden gevraagd of vergelijkbare gebeurtenissen nog steeds plaatsvinden. Bij ruim 7 op de 10 leden is dat niet het geval; 29 procent (n=21) geeft aan dat het wel nog steeds plaatsvindt.

Figuur 6.5 laat zien dat het SGG in de meeste gevallen stopte doordat de respondent ervoor zorgde dat diegene niet meer in de buurt kwam, bijvoorbeeld door van club of team/trainingsgroep te wisselen. Het komt ook vaker voor dat degene die het deed zelf stopte met het SGG. In geen van de gevallen is er aangifte gedaan bij de politie.

Andere redenen waardoor het SGG stopte die vaker genoemd worden zijn: de coronacrisis, doordat erover gesproken werd, door fysiek afstand te houden.

Figuur 6.5 Percentage 'Hoe stopte het?', meerdere antwoorden mogelijk (N=50)

In bijna driekwart van de gevallen waren er geen gevolgen voor degene die het SGG vertoonde. Een op de tien kreeg een waarschuwing (n=5).

7 Informatie over mogelijke daders

In dit hoofdstuk wordt de achtergrond besproken van de personen die mogelijk betrokken waren bij een grensoverschrijdende gebeurtenis. Ze worden in dit hoofdstuk 'mogelijke daders' genoemd. Er wordt ingegaan op de rol en het geslacht van de mogelijke daders. Daarnaast wordt gekeken naar het aantal daders. Op basis van de verschillende kenmerken zijn daderprofielen geïdentificeerd.

7.1 Aantal daders

Om een profiel van de mogelijke daders van grensoverschrijdend gedrag te kunnen opstellen, is leden gevraagd naar de personen die betrokken waren bij hun ervaringen (die indruk maakten) met grensoverschrijdend gedrag.

Leden is gevraagd aan te geven hoeveel daders betrokken waren bij een gebeurtenis. Voor een maximum van vijf daders konden kenmerken worden opgegeven, zoals de rol, leeftijd en het geslacht van de dader.

In Tabel 7.1 is zichtbaar dat het grootste deel van emotioneel, lichamelijk en seksueel grensoverschrijdende gebeurtenissen worden gepleegd door één persoon. Kanttekening daarbij is dat het aantal indrukmakende gebeurtenissen met lichamelijk grensoverschrijdend gedrag eigenlijk onvoldoende is om uitspraken over te doen.

Tabel 7.1 Aantal betrokken daders naar vorm van GOG (aantal en %)

Hoeveel personen waren verantwoordelijk voor deze gebeurtenis?					
	EGG N=301		LGG N=23	SGG N=102	
	Aantal	%	Aantal	Aantal	%
1 persoon	167	55	15	68	76
2 personen	66	21	5	19	15
3 personen	33	11	3	5	2
4 personen	10	4	0	6	2
5 personen	14	5	0	2	4
Meer dan 5 personen	11	4	0	2	1

7.2 Geslacht en rol van de daders

Het grootste deel van de leden geeft aan dat de daders voornamelijk mannen waren. Voor EGG, LGG en SGG gaat het om respectievelijk 69, 90 en 84 procent (zie Tabel 7.2).

Er zijn vrijwel geen significante verschillen naar geslacht van de respondent. Vrouwen rapporteren bij SGG wel significant vaker een mannelijke dader, dan mannen. Dit is bij EGG en LGG niet zo. Over de overige verschillen tussen het geslacht van de respondent en het opgegeven geslacht van de dader kunnen we niets zeggen door te lage aantallen.

Voor andere achtergrondkenmerken zijn geen verschillen in achtergrondkenmerken gevonden voor het opgegeven geslacht van de dader.

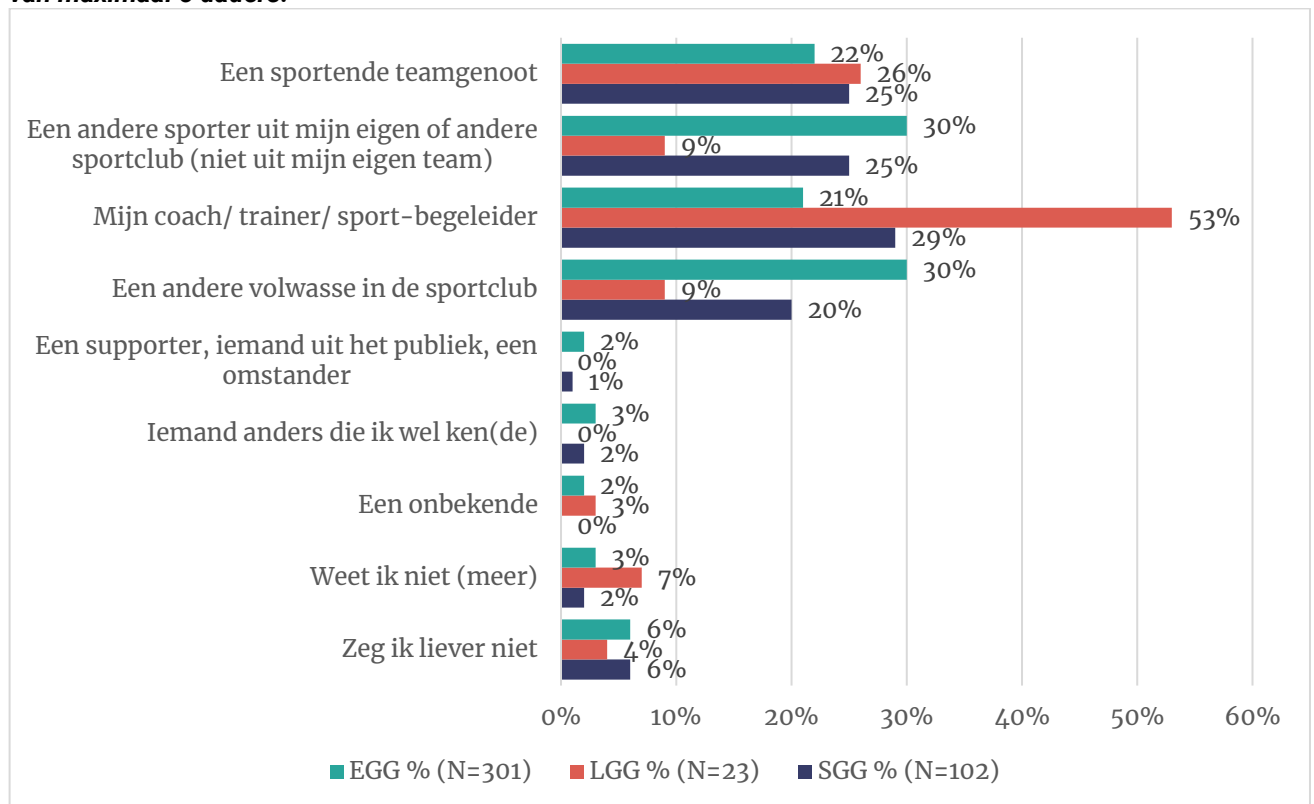
Tabel 7.2 Geslacht van de betrokken daders naar vorm van GOG (aantal en %)

Was/waren de dader(s) een man, een vrouw of allebei?			
	EGG	LGG	SGG
Mannelijke dader(s)	211	21	88
%	69	90	84
Vrouwelijke dader(s)	29	1	5
%	10	7	6
Man en vrouw dader(s)	48	1	6
%	16	4	7
Anders of onbekend	13	-	3
%	5	-	3
Totaal N	301	23	102
% Totaal	100%	100%	100%

In onderstaande Figuur 7.1 is weergegeven welke rol of positie de daders van EGG, LGG en SGG hadden. In de figuur staat bij EGG een aantal van 301, bij LGG 23 en bij SGG 102. Het gaat hier om de aantallen verschillende daderrollen per vorm van GOG, niet om het aantal respondenten. Respondenten konden namelijk informatie van maximaal vijf daders opgeven. Wederom dient er rekening gehouden te worden met het lage aantal daders van LGG. Uit de percentages over LGG kunnen geen conclusies getrokken worden.

Wie de dader is verschilt per vorm van grensoverschrijdend gedrag. De vaakst voorkomende daders bij alle drie de vormen van GOG zijn een sportende teamgenoot, een andere sporter uit de eigen of andere sportclub en een coach of trainer. Daarop volgt met relatief hoge percentages een andere volwassene in de sportclub.

Figuur 7.1 Rol en frequentiepercentages aantal daders EGG, LGG en SGG (%). Respondenten gaven informatie van maximaal 5 daders.

7.3 Daderprofielen

In het rapport 'Grensoverschrijdend gedrag in de Nederlandse sport' (2020) is bekeken wat de meest voorkomende daderprofielen zijn. Deze zijn gecreëerd aan de hand van specifieke daderkenmerken. De hiervoor gebruikte kenmerken zijn het aantal daders en de rol en het geslacht van de dader(s). Leden hebben in de vragenlijst informatie gegeven over maximaal vijf verschillende daders en konden kiezen uit acht verschillende rollen:

- een sportende teamgenoot;
- een andere sporter uit mijn eigen of andere sportclub (niet uit mijn eigen team);
- mijn coach / trainer / sportbegeleider;
- een andere volwassene in de sportclub;
- een supporter, iemand uit het publiek, een omstander;
- iemand anders die ik wel ken(de);
- een onbekende;
- weet ik niet (meer).

Op basis van maximaal vijf daders, acht rollen en het geslacht van de daders ontstonden te veel verschillende profielen om deze goed te kunnen interpreteren. Om die reden is de rol van de dader ingedeeld naar drie categorieën in plaats van acht: (mede)sporter, coach en een ander persoon. Daar kwamen uiteindelijk de 25 meest voorkomende daderprofielen uit voort. In dit rapport wordt gekeken in welke mate diezelfde 25 daderprofielen in de handboogsport voorkomen.

De 25 meest voorkomende daderprofielen voor EGG, LGG en SGG worden besproken in Tabel 7.3. Hier is zichtbaar dat sommige daderprofielen in de handboogsport niet of nauwelijks voorkomen. Wederom is het lastig om iets te zeggen over de daderprofielen bij LGG in verband met het zeer lage aantal LGG gebeurtenissen.

De nummer 1 van de 25 meest voorkomende daderprofielen is ook bij EGG en SGG in de handboogsport de meest voorkomende dader, namelijk de mannelijke sporter.

Bij EGG is bijna een kwart van de daders een mannelijke sporter. Vervolgens komt bij EGG 'Overig' het meest voor (15%), op de voet gevolgd door een mannelijke andere persoon (14%), meerdere mannelijke sporters (9%) en een mannelijke coach (8%).

Bij LGG komt één daderprofiel het meest voor: de mannelijke coach (9).

In het geval van SGG is de meest voorkomende dader na een mannelijke sporter (27%) de mannelijke coach (15%). Deze twee worden gevolgd door een mannelijke andere persoon (14%) en meerdere mannelijke sporters (14%).

Tabel 7.3 Meest voorkomende daderprofielen bij EGG, LGG en SGG

Daderprofiel	EGG		LGG		SGG	
	Totaal (N)	Totaal (%)	Totaal (N)	Totaal (%)	Totaal (N)	Totaal (%)
1 Een mannelijke sporter	65	22%	3	16%	27	27%
2 Een vrouwelijke sporter	7	3%			1	1%
3 Een sporter, geslacht anders of onbekend	2	1%			1	1%
4 Een mannelijke coach	21	8%	9	36%	14	15%
5 Een vrouwelijke coach	6	2%			4	5%
6 Een coach, geslacht anders of onbekend						
7 Een mannelijke andere persoon	43	14%	2	8%	14	14%
8 Een vrouwelijke andere persoon	9	3%	1	7%		
9 Een andere persoon, geslacht anders of onbekend	3	1%			1	1%
10 Meerdere mannelijke sporters	25	9%	1	4%	14	14%
11 Meerdere vrouwelijke sporters	6	2%				
12 Meerdere mannelijke en vrouwelijke sporters	12	4%	1	4%	2	3%
13 Meerdere mannelijke andere personen	17	5%			5	5%
14 Meerdere mannelijke sporters en een mannelijke coach	1	0%	1	3%		
15 Meerdere mannelijke coaches	5	2%	3	13%	1	1%
16 Een mannelijke sporter en een mannelijke coach	6	2%			2	2%
17 Een mannelijke coach en een mannelijke andere persoon					2	2%
18 Een vrouwelijke sporter en een mannelijke coach	1	0%				
19 Meerdere sporters, geslacht anders of onbekend	1	0%				
20 Meerdere mannelijke en vrouwelijke andere personen	16	5%				
21 Meerdere vrouwelijke coaches						
22 Een mannelijke coach en een vrouwelijke andere persoon	1	0%				
23 Meerdere mannelijke sporters en een mannelijke andere persoon	3	1%	1	5%	1	1%
24 Een mannelijke sporter en meerdere mannelijke andere personen						
25 Meerdere vrouwelijke andere personen						
Overig	40	15%	1	4%	7	8%
Totaal	290	100%	23	100%	96	100%

8 Het tegengaan van grensoverschrijdend gedrag

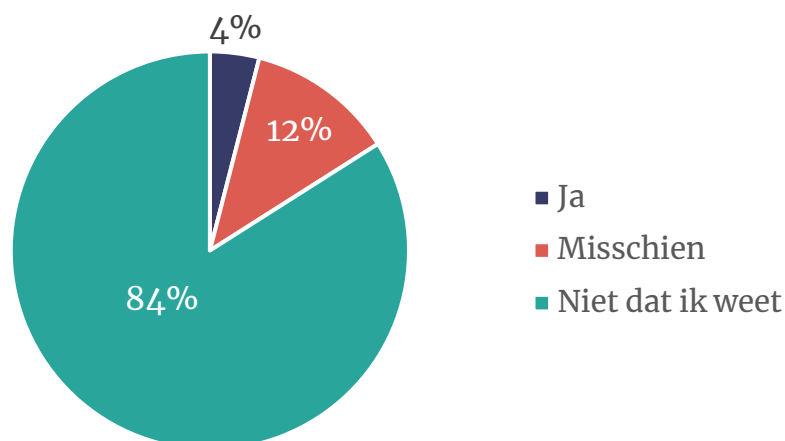
In dit hoofdstuk wordt ingegaan op in hoeverre leden weten wat verenigingen en de NHB doen om grensoverschrijdend gedrag tijdens het sporten te voorkomen. Ook wordt ingegaan op wat leden weten over waar iemand op hun vereniging terecht kan na het meemaken van een grensoverschrijdende ervaring.

8.1 Grensoverschrijdend gedrag op de vereniging

Ruim vijf van de zes leden geven aan te denken dat GOG niet voorkomt op de eigen vereniging. Vier procent denkt dat het wel voorkomt, en 12 procent denkt dat het misschien voorkomt (zie Figuur 8.1).

Acht procent van de vrouwen denkt dat GOG voorkomt op hun vereniging, dat is significant meer dan mannen (3%). Vrouwen denken ook vaker dan mannen dat GOG misschien voorkomt.

Figuur 8.1 Percentage 'Komt grensoverschrijdend gedrag bij u op de vereniging voor denkt u?' (N=2.070)

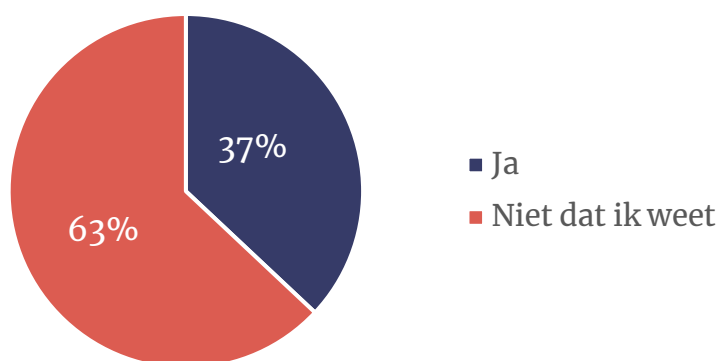

8.2 Bekend met de voorzieningen van de vereniging

De vertrouwenscontactpersoon (VCP) is binnen een vereniging het eerste aanspreekpunt voor iedereen die een vraag heeft over of te maken heeft met grensoverschrijdend gedrag. Ruim een derde van de leden weet dat de eigen vereniging een VCP heeft, zoals te zien is in Figuur 8.2.

Leden die meer dan 5 jaar lid zijn van een handboogvereniging geven significant vaker aan te weten dat hun vereniging een VCP heeft, dan leden die korter dan 5 jaar lid zijn.

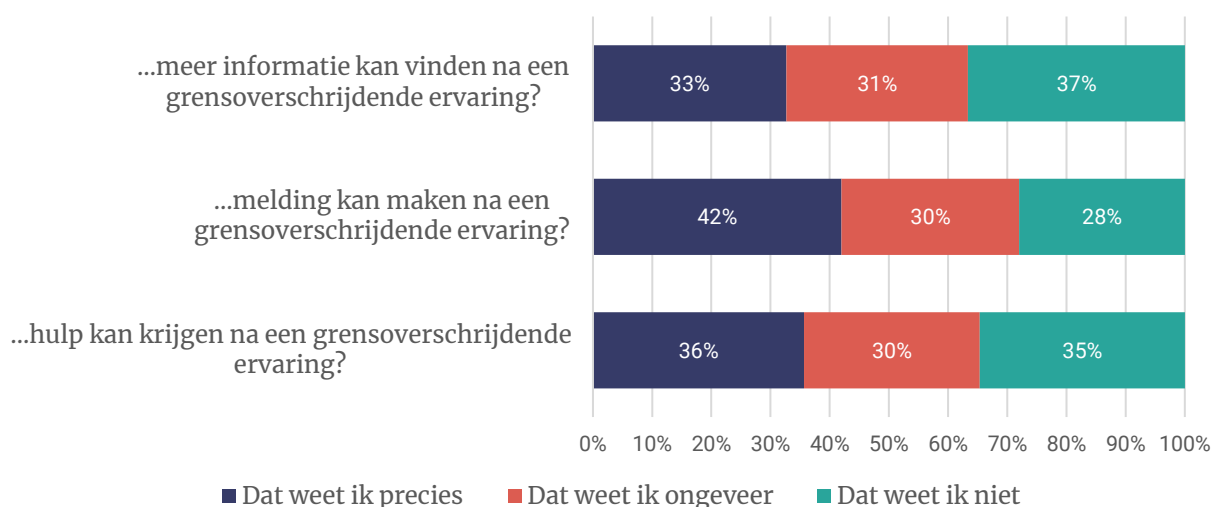
Figuur 8.2 Percentage 'Heeft uw vereniging een eigen vertrouwenscontactpersoon (VCP)? (N=2.070)

Figuur 8.3 laat zien in hoeverre leden bekend zijn met waar iemand op hun vereniging terecht kan na het meemaken van GOG. Er zijn hierbij drie categorieën: hulp krijgen na een ervaring, melding maken na een ervaring, en meer informatie vinden na een ervaring.

Voor alle drie de categorieën geldt dat mannen significant vaker aangeven precies te weten waar ze terecht kunnen. Hoe ouder leden zijn, hoe vaker ze aangeven precies te weten waar ze terecht kunnen. Ook het aantal uren sporten in de week en de duur van het lidmaatschap hebben hier een positief effect op. Dat geldt voor alle drie de categorieën.

Figuur 8.3 Percentage 'In hoeverre weet u waar iemand op uw vereniging...' (N=2.070)

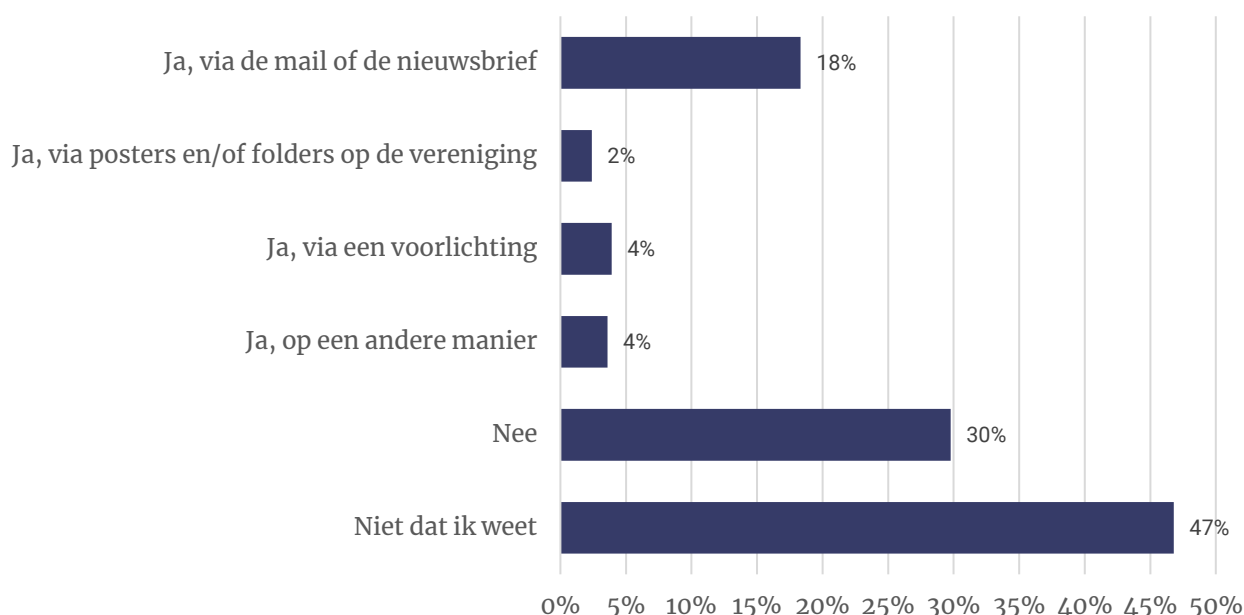

8.3 Informatie over het tegengaan van grensoverschrijdend gedrag

Het grootste gedeelte van de leden geeft aan niet te weten of ze wel eens informatie krijgen over het tegengaan van GOG, zoals te zien in Figuur 8.4. Drie op de tien durven met zekerheid te zeggen dat ze nooit informatie ontvangen over GOG.

Wanneer er wel informatie verstrekt wordt, is dat meestal via de mail of de nieuwsbrief. In enkele gevallen worden er voorlichtingen gegeven of zien leden posters/folders op de vereniging. Andere manieren die worden genoemd zijn: op een (algemene leden)vergadering; sporters onderling; vanuit het bestuur; en via een cursus of training.

Figuur 8.4 Percentage 'Krijgt u weleens informatie over het tegengaan van grensoverschrijdend gedrag via uw vereniging of via de Handboogsport Nederland?', meerdere antwoorden mogelijk (N=2.070)

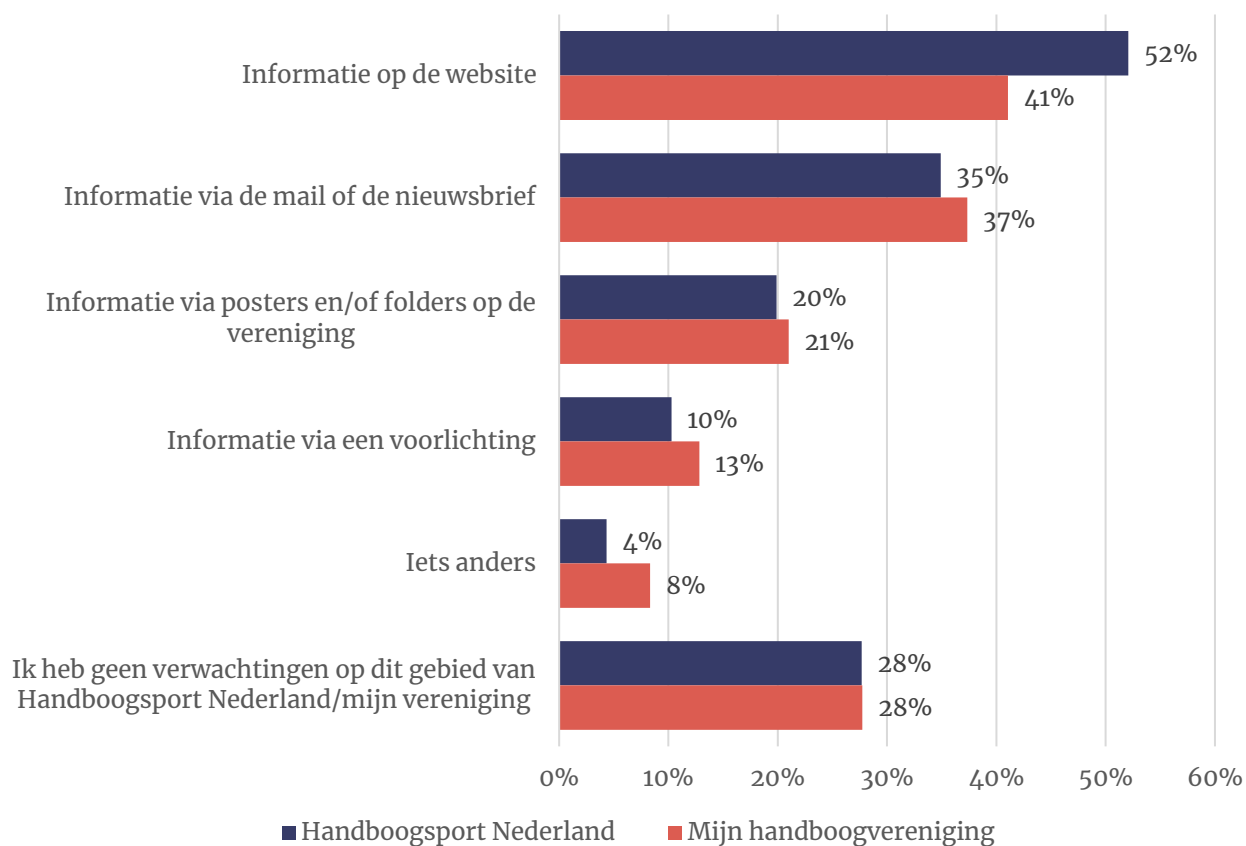
8.4 Verwachtingen voor Handboogsport Nederland en eigen vereniging

Figuur 8.5 laat zien dat leden veelal dezelfde verwachtingen hebben voor Handboogsport Nederland en hun eigen vereniging als het gaat om het tegengaan van GOG. Informatie op de website en informatie via de mail of nieuwsbrief krijgen het meest genoemd; 28 procent van de leden heeft geen verwachtingen voor Handboogsport Nederland en eigen vereniging op dit gebied.

Andere verwachtingen die vaker voor Handboogsport Nederland genoemd worden zijn voorlichting over GOG geven aan trainers/verenigingen, ondersteunen en begeleiden van verenigingen, duidelijk beleid op dit onderwerp aanbieden, zelf actief handelen wanneer nodig, een meldpunt/contactpersoon/vertrouwenspersonen aanbieden.

Voor de eigen vereniging worden als andere verwachtingen regelmatig genoemd: snel en adequaat handelen na melding, aandacht voor/bespreekbaarheid van GOG, een vertrouwenspersoon aanstellen of verduidelijken hoe deze te contacten, duidelijke gedragsregels hanteren.

Figuur 8.5 Percentage 'Wat verwacht u van Handboogsport Nederland / uw handboogvereniging op het gebied van het tegengaan van grensoverschrijdend gedrag?' (N=2.070)

9 Conclusie en aanbevelingen

9.1 Conclusie

In opdracht van de NHB en NOC*NSF voerden I&O Research en Centerdata een onderzoek uit naar grensoverschrijdend gedrag (GOG) in de handboogsport. Het doel van dit onderzoek is om meer inzicht te geven in de prevalentie van en ervaring met grensoverschrijdend gedrag in de handboogsport gedurende de afgelopen vijf jaar.

De helft van de leden van de NHB heeft te maken gehad met GOG op de handboogvereniging, ongeacht of dit wel of niet indruk op hen maakte. Bijna een op de vijf leden heeft ervaring met GOG dat (een beetje) indruk heeft gemaakt. Leden hebben de afgelopen vijf jaar het vaakst emotioneel grensoverschrijdend gedrag (EGG) ervaren. Daarna kwam seksueel grensoverschrijdend gedrag (SGG) het vaakst voor. Bij LGG- en SGG- ervaringen komt vaker dan bij EGG-ervaringen de ernstscore 'ernstig' voor.

Een EGG-ervaring die indruk maakte was in de meeste gevallen een eenmalige ervaring. Bij SGG kwamen er vaker vergelijkbare gebeurtenissen voor, in de meeste gevallen 2 tot 5 keer. Voor LGG kunnen we in verband met het lage aantal leden dat dit heeft meegemaakt geen conclusies trekken.

De meeste ervaringen met GOG die indruk maakten vonden plaats op het sportterrein. Bij EGG-ervaringen waren een openbare ruimte en online daarna de meest voorkomende locaties. Bij SGG-ervaringen was een openbare ruimte het meest voorkomend na het sportterrein.

In de meeste gevallen werd er door leden over hun ervaring met GOG gesproken. Er werd vaker over EGG-ervaringen dan over SGG-ervaringen gesproken. De meeste leden praatten erover met naasten (familie of vrienden) of teamgenoten. Met de vertrouwenspersoon van de vereniging werd maar door een klein deel van de leden gesproken over een ervaring met GOG. Wanneer leden met iemand praatten over de ervaring met GOG hielp dat in de meeste gevallen; vooral omdat het opluchtte, ze steun ontvingen en er actie ondernomen werd om het gedrag te stoppen. Wanneer het vertellen niet hielp, komt dat in de meeste gevallen omdat er niks mee gedaan werd door degene aan wie het wordt verteld of omdat het GOG daardoor niet veranderde.

In veruit de meeste gevallen zijn er, volgens degene die het gedrag overkomt, geen gevolgen voor de 'dader'. Een enkele keer wordt er een waarschuwing gegeven.

De mogelijke daders van het GOG waren in de meeste gevallen man. De meest voorkomende rollen van de mogelijke dader zijn: een sportende teamgenoot, een andere sporter uit eigen of andere club, een coach of trainer of een andere volwassene in de sportclub.

Ruim vier op de vijf leden denken dat GOG niet voorkomt op de eigen vereniging, terwijl de helft van de leden er wel mee te maken heeft gehad. Mannen en oudere leden denken dit vaker dan vrouwen en jongere leden. Ook weet een groot deel van de leden niet of niet precies waar ze op hun vereniging terecht zouden kunnen voor hulp en ondersteuning na het meemaken van GOG. Veel leden ontvangen geen informatie of denken geen informatie te ontvangen over het tegengaan van GOG via hun vereniging of vanuit de NHB.

Leden hebben voor de NHB vrijwel dezelfde verwachtingen omtrent het tegengaan van grensoverschrijdend gedrag als voor de eigen vereniging. Leden verwachten vooral informatie te krijgen over GOG via de website of via de mail of nieuwsbrief.

9.2 Aanbevelingen

Op basis van de bevindingen uit dit onderzoek zijn er in samenwerking met de NOC*NSF enkele aanbevelingen opgesteld om GOG in de handboogsport te voorkomen.

Onderzoek: wat wordt al gedaan?

Het doel van dit onderzoek was om te achterhalen hoe vaak GOG voorkomt in de handboogsport. Met behulp van deze gegevens kan worden onderzocht hoe GOG in de toekomst voorkomen kan worden. Het onderzoeken van de manier waarop handboogverenigingen zelf werken aan een veilig sportklimaat kan hieraan een bijdrage leveren. Wanneer dit inzichtelijk gemaakt wordt, kan waardevolle kennis ook worden uitgewisseld tussen verenigingen.

Normatief kader wenselijk gedrag

Om GOG te voorkomen is het belangrijk om een normatief kader voor gewenst gedrag te schetsen voor alle leden. Op die manier wordt duidelijk gemaakt welke gedragingen wel en welke gedraging niet aanvaardbaar zijn binnen een vereniging. Onderhavig onderzoek toont aan dat er een discrepantie is tussen ervaringen met GOG en ervaringen met GOG die indruk maken. Het opstellen en naleven van gedragsregels voor verenigingen kan bijdragen aan het verkleinen van deze discrepantie.

Hierbij is het verstandig extra aandacht te geven aan een veilig sportklimaat binnen de vereniging, maar met name ook binnen teams. Met name sporters of begeleiders behoren tot mogelijke daders van GOG. Een stap die hierin gezet kan worden is het afspreken van gedragsregels binnen teams en hier regelmatig aandacht aan besteden.

Toegankelijke informatievoorziening over GOG

Uit de resultaten blijkt dat veel leden niet weten waar ze terecht kunnen binnen hun vereniging na een ervaring met GOG. Leden geven aan niet (precies) te weten waar ze informatie kunnen vinden, waar ze een melding kunnen maken of waar ze naar toe kunnen voor hulp.

Goede toegang tot deze voorzieningen draagt bij aan een veilige vereniging. Het weten te vinden van de juiste voorzieningen is hierbij een belangrijke eerste stap. Het toegankelijk maken van de voorzieningen kan door hier als vereniging actief aan te werken. Bijvoorbeeld door makkelijk vindbare informatie te plaatsen op de website, nieuwe leden in te lichten over de beschikbare voorzieningen, zorgen dat coaches en trainers op de hoogte zijn van de voorzieningen en de leden te herinneren aan de voorzieningen, bijvoorbeeld via een nieuwsbrief of met posters. Het communiceren van dit onderzoek richting de achterban kan tevens een bijdrage leveren aan de informatievoorziening richting de leden en kan daarbij zorgen voor een toename in de bewustwording.

Vertrouwenscontactpersoon

Een ervaring met GOG die indruk maakt wordt maar in weinig gevallen gedeeld met de vertrouwenscontactpersoon (VCP) of een ander officieel meldpunt van de vereniging of de NHB. De vertrouwenscontactpersoon meer zichtbaar en toegankelijk maken kan eraan bijdragen dat dit vaker gebeurt. Deze betere positionering moet samen gaan met een betere informatieverspreiding over wat een VCP kan betekenen voor een slachtoffer. Uiteraard kunnen andere meldpunten zoals de VCP van de bond en het Centrum Veilige Sport Nederland ook fungeren als loketten waar tevens gesproken kan worden over GOG. Naast het toegankelijker maken van deze hulp is het ook waardevol om uit te zoeken waarom leden deze hulp nu niet bereiken.

Gevolgen voor de dader

De uitkomsten van dit onderzoek laten zien dat er volgens de ervaringen van de respondenten maar in weinig gevallen gevolgen zijn voor degene die het GOG vertonen (mogelijke daders). Door een goede voorlichting kan er uitleg worden gegeven over de mogelijke gevolgen waarmee de dader geconfronteerd kan worden. Ook dit aspect verdient extra aandacht in de informatievoorlichting. Dit kan er toe bijdragen dat leden die wél een melding doen, zich beter gehoord voelen. Daarnaast heeft het mogelijk ook preventief effect.

Vergroten bewustwording

Ten slotte zou het goed zijn wanneer er in het algemeen meer aandacht komt voor de bewustwording van GOG binnen de handboogsport. Uit het onderzoek komt naar voren dat de prevalentie door zowel mannelijke als vrouwelijke leden wordt onderschat. Daarnaast geeft een groot deel van de leden aan nooit bewust informatie te ontvangen van de NHB of van hun vereniging over het voorkomen van GOG. De leden meer bewust maken van GOG kan het draagvlak voor de eerder genoemde aanbevelingen vergroten. De verantwoordelijkheid voor het schenken van deze extra aandacht kan worden gedeeld door de handboogverenigingen en de NHB.

Bijlage A.1 Begrippenlijst

Grensoverschrijdend gedrag (GOG): vindt plaats wanneer iemand bewust of onbewust over de grenzen van een ander gaat.

Emotioneel grensoverschrijdend gedrag (EGG): vindt plaats wanneer iemand bewust of onbewust over de grenzen van een ander gaat op emotioneel gebied. Voorbeelden van gebeurtenissen emotioneel GOG zijn: vernederd worden; gepest worden; het beschadigen van spullen.

Lichamelijk grensoverschrijdend gedrag (LGG): vindt plaats wanneer iemand bewust of onbewust over de grenzen van een ander gaat op lichamelijk gebied. Voorbeelden van gebeurtenissen lichamelijk GOG zijn: geduwd worden; geslagen worden; bij de keel gegrepen worden.

Seksueel grensoverschrijdend gedrag (SGG): vindt plaats wanneer iemand bewust of onbewust over de grenzen van een ander gaat op seksueel gebied. Voorbeelden van gebeurtenissen seksueel GOG zijn: begluurd worden; pornografische afbeeldingen te zien krijgen; aangeraakt worden met een seksuele connotatie.

Prevalentie: het aantal personen in een populatie dat grensoverschrijdend gedrag heeft meegemaakt op een gegeven moment. De prevalentie wordt meestal weergegeven als percentage. Dit is het aantal personen dat GOG heeft meegemaakt, gedeeld door het totale aantal onderzochte personen.

Ernstscore: grensoverschrijdende ervaringen kunnen verschillende maten van ernst hebben. Op basis van de frequentie van gebeurtenissen, mate van indruk die het maakte op de respondent en het oordeel van NOC*NSF-experts zijn drie ernstniveaus opgesteld: Mild, Matig en Ernstig.¹⁰ Door deze drie elementen te combineren is de ernstscore index opgebouwd uit expertise, de frequentie van een gebeurtenis en of de vervelende gebeurtenis indruk heeft gemaakt op de respondent.

¹⁰ Deze index is gebaseerd op de methode in het onderzoek van Mulder et al. (2020). De daar gebruikte index is afgeleid van de index gebruikt in Vertommen et al. (2016). In het huidige onderzoek is de mate van indruk die vervelende gebeurtenissen op de respondent hebben gemaakt in de index meegenomen, wat de index een nieuwe indeling geeft t.o.v. Vertommen.

Bijlage A.2 Constructie weegfactor

Leeftijd	Populatie		Steekproef respons			Gewicht toegekend	
	Man	Vrouw	Man	Vrouw	X of overig*	Man	Vrouw
16 t/m 24 jaar	923	483	168	132	9	1,582173702	1,053743581
25 t/m 34 jaar	753	326	158	105	1	1,372459797	0,894108129
35 t/m 44 jaar	660	221	162	72	3	1,173250271	0,88393742
45 t/m 54 jaar	955	270	280	98	4	0,982216177	0,793413217
55 t/m 64 jaar	1143	220	374	88	2	0,880108814	0,71994903
65 jaar en ouder	1036	73	366	31	2	0,815155405	0,678145538

* De populatiecijfers voor X of overig waren niet beschikbaar, deze respondenten hebben als gewicht een 1 gekregen.

Bijlage A.3 Gebeurtenissen van grensoverschrijdend gedrag

Emotioneel grensoverschrijdend gedrag

- 1 Vernederd worden
- 2 Gepest worden
- 3 Geplaagd worden
- 4 Bekritiseerd worden over uw uiterlijk of gewicht
- 5 Bekritiseerd worden over uw sportieve prestaties
- 6 Er werd tegen u geschreeuwd
- 7 Beledigd worden
- 8 Genegeerd worden op een manier waardoor u zich oncomfortabel of niet op uw gemak voelde
- 9 Bekritiseerd of bedreigd worden omdat u niet wilde meedoen aan trainingen of wedstrijden
- 10 Er werden roddels of leugens over u verspreid
- 11 Uw spullen werden beschadigd of gestolen om u te vernederen of te bedreigen
- 12 Bedreigd/gedreigd worden om uit het team gezet te worden
- 13 Bedreigd/gedreigd worden om geslagen te worden, maar niet echt geslagen worden
- 14 Ongewild uitspraken, foto's of filmpjes tegenkomen die over uzelf gingen. Bv. op papier, film, foto, of online op WhatsApp of andere sociale media
- 15 Bijzondere aandacht krijgen, meer dan andere medesporters

Lichamelijk grensoverschrijdend gedrag

- 16 Gedwongen worden om te sporten terwijl u geblesseerd of uitgeput was
- 17 Geduwd worden
- 18 Door elkaar geschud worden
- 19 Neergeslagen worden, tegen de grond geslagen worden
- 20 Bekogeld worden met een voorwerp
- 21 Met geweld in bedwang gehouden worden
- 22 Geslagen worden met een open hand
- 23 Geslagen worden met een vuist
- 24 Geslagen worden met een voorwerp (bv. schoen, stick, racket, knuppel)
- 25 Bij de keel gegrepen worden
- 26 In elkaar geslagen worden

Seksueel grensoverschrijdend gedrag

- 1 Het onderwerp zijn van seksistische grappen
- 2 Nagefloten worden
- 3 Begluurd worden
- 4 Het onderwerp zijn van seksuele opmerkingen over uw uiterlijk of over iets anders
- 5 Iemand die te dicht bij u komt staan
- 6 Lichamelijk contact (aanrakingen) dat u ongemakkelijk vond
- 7 Tijdens een sportinstructie aangeraakt worden op een manier die u ongemakkelijk deed voelen
- 8 Een massage krijgen die u ongemakkelijk vond, niet passend bij uw blessure
- 9 Telefoontjes, kaartjes/briefjes, e-mails, berichtjes (bijv. WhatsApp of sociale media) ontvangen met ongewenste seksuele inhoud
- 10 Gevraagd worden om alleen te zijn met iemand waarbij u zich ongemakkelijk voelde
- 11 Ongelijk behandeld worden (soms extra aandacht krijgen, soms genegeerd worden)
- 12 Er werden ongewild foto's en/of video's van u gemaakt: deels gekleed of naakt
- 13 Er werden ongewild foto's of video's van u verspreid: deels gekleed of naakt
- 14 Iemand toonde u pornografische websites en/of afbeeldingen
- 15 Een volwassene creëerde bewust een seksuele sfeer met u alleen
- 16 Iemand dwong u hem/haar te zoenen, terwijl u dat niet wilde
- 17 U werd gevraagd om seksuele daden te verrichten voor de camera
- 18 Iemand toonde u zijn geslachtsdelen, terwijl u dat niet wilde
- 19 Iemand raakte u seksueel aan, terwijl u dat niet wilde
- 20 Iemand probeerde seks met u te hebben terwijl u dat niet wilde
- 21 Iemand dwong u om seks met penetratie te hebben (oraal, vaginaal of anaal)

Bijlage A.4 Ernstscore Index

Ernstscore gedrag = 0,5 – 1 – 2

Frequentie in combinatie met gedrag: Mild = 1; Matig = 2; ernstig = 3

Ernstscore emotioneel grensoverschrijdend gedrag

Emotioneel grensoverschrijdend gedrag	Ernstscore	Een enkele keer, maakte geen indruk	Regelmatig, maakte geen indruk	Enkele keer /regelmatig maakte wel indruk
1 Vernederd worden	1	1	2	3
2 Gepest worden	1	1	2	3
3 Geplaagd worden	0,5	1	1	2
4 Bekritiseerd worden over uw uiterlijk of gewicht	1	1	2	3
5 Bekritiseerd worden over uw sportieve prestaties	1	1	1	2
6 Er werd tegen u geschreeuwd	0,5	1	1	2
7 Beledigd worden	1	1	2	3
8 Genegeerd worden op een manier waardoor u zich oncomfortabel of niet op uw gemak voelde	1	1	2	3
9 Bekritiseerd of bedreigd worden omdat u niet wilde meedoen aan trainingen of wedstrijden	1	1	2	3
10 Er werden roddels of leugens over u verspreid	0,5	1	1	3
11 Uw spullen werden beschadigd of gestolen om u te vernederen of te bedreigen	1	1	2	3
12 Bedreigd/gedreigd worden om uit het team gezet te worden	1	1	2	3
13 Bedreigd/gedreigd worden om geslagen te worden, maar niet echt geslagen worden	1	1	2	3
14 Ongewild uitspraken, foto's of filmpjes tegenkomen die over uzelf gingen. Bv. op papier, film, foto, of online op WhatsApp of andere sociale media	1	1	2	3
15 Bijzondere aandacht krijgen, meer dan andere medesporters	1	1	1	2

Ernstscore lichamelijk grensoverschrijdend gedrag

Lichamelijk grensoverschrijdend gedrag	Ernstscore	Een enkele keer, maakte geen indruk	Regelmatig, maakte geen indruk	Enkele keer /regelmatig maakte wel indruk
1. Gedwongen worden om te sporten terwijl u geblesseerd of uitgeput was	1	1	2	3
2. Geduwd worden	1	1	2	3
3. Door elkaar geschud worden	1	1	2	3
4. Neergeslagen worden, tegen de grond geslagen worden	2	3	3	3
5. Bekogeld worden met een voorwerp	2	3	3	3
6. Met geweld in bedwang gehouden worden	2	3	3	3
7. Geslagen worden met een open hand	2	3	3	3
8. Geslagen worden met een vuist	2	3	3	3
9. Geslagen worden met een voorwerp (bv. schoen, stick, racket, knuppel)	2	3	3	3
10. Bij de keel gegrepen worden	2	3	3	3
11. In elkaar geslagen worden	2	3	3	3

Ernstscore seksueel grensoverschrijdend gedrag

Seksueel grensoverschrijdend gedrag	Ernstscore	Een enkele keer, maakte geen indruk	Regelmatig, maakte geen indruk	Enkele keer /regelmatig maakte wel indruk
1. Het onderwerp zijn van seksistische grappen	1	1	2	3
2. Nagefloten worden	1	1	2	3
3. Begluurd worden		1	2	3
4. Het onderwerp zijn van seksuele opmerkingen over uw uiterlijk of over iets anders	1	1	2	3
5. Iemand die te dicht bij u komt staan	0,5	1	1	2
6. Lichamelijk contact (aanrakingen) dat u ongemakkelijk vond	1	1	2	3
7. Tijdens een sportinstructie aangeraakt worden op een manier die u ongemakkelijk deed voelen	1	1	2	3
8. Een massage krijgen die u ongemakkelijk vond, niet passend bij uw blessure	1	1	2	3
9. Telefoontjes, kaartjes/briefjes, e-mails, berichtjes (bijv. WhatsApp of sociale media) ontvangen met ongewenste seksuele inhoud	1	1	2	3
10. Gevraagd worden om alleen te zijn met iemand waarbij u zich ongemakkelijk voelde	1	1	2	3
11. Ongelijk behandeld worden (soms extra aandacht krijgen, soms genegeerd worden)	1	1	2	3
12. Er werden ongewild foto's en/of video's van u gemaakt: deels gekleed of naakt	2	3	3	3
13. Er werden ongewild foto's of video's van u verspreid: deels gekleed of naakt	2	3	3	3
14. Iemand toonde u pornografische websites en/of afbeeldingen	1	3	3	3
15. Een volwassene creëerde bewust een seksuele sfeer met u alleen	1	1	2	3
16. Iemand dwong u hem/haar te zoenen, terwijl u dat niet wilde	2	3	3	3
17. U werd gevraagd om seksuele daden te verrichten voor de camera	2	3	3	3
18. Iemand toonde u zijn geslachtsdelen, terwijl u dat niet wilde	2	3	3	3
19. Iemand raakte u seksueel aan, terwijl u dat niet wilde	2	3	3	3
20. Iemand probeerde seks met u te hebben terwijl u dat niet wilde	2	3	3	3
21. Iemand dwong u om seks met penetratie te hebben (oraal, vaginaal of anaal)	2	3	3	3

I&O Research Enschede

Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede
T (053) 200 52 00
E info@ioresearch.nl
KVK-nummer 08198802

I&O Research Amsterdam

Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
T (020) 308 48 00
E info@ioresearch.nl